

**PRESİDENT İLHAM ƏLİYEV
TÜRKİYƏNİN KƏND TƏSƏRRUFATI
VƏ MEŞƏCİLİK NAZİRİNİN
BAŞÇILIQ ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ
HEYƏTİNİ QƏBUL EDİB**

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev dekabrın 10-da Türkiye Respublikasının kənd təsərrufatı və meşəcilik naziri Bekir Pakdemirinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib. AZƏRTAC xəber verir ki, dövlətimizin başçısı Bekir Pakdemirli kənd təsərrufatı və...

**AZƏRBAYCAN İQTİSADİYYATINDA
FUNDAMENTAL KEYFİYYƏT
DƏYİŞİKLİKLERİ**

Məlum olduğu kimi, bu yaxınlarda Dünya Bankı tərəfindən tərtib olunmuş "Doing Business-2019" reytingində Azərbaycan iqtisadiyyatı əvvəlki dövrlə müqayisədə 32 pille irəliləyərək 25-ci sıradə yer almış lider islahatçı ölkə kimi en çox islahat aparan ilk onluğa daxil olmuşdur. Hesabatda dünyada 190 ölkə arasında müyyən edilmiş reytingdə bəsli tərtib islahatçılarının sırasında kimi biznesin heyata keçirilməsi prosesinin sadələşdirilməsi istiqamətində rekord sayıda islahatların...

Yeni Azərbaycan Partiyası
Azərbaycanı müstəqillik
yolunda inkişaf etdirməyə^q
qadir bir partiyadır

Heydar

YENİ AZƏRBAYCAN

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərvətidir

Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. 11 dekabr 2018-ci il, çərşənbə axşamı / № 234 (5361). Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı. Qiyməti 40 qəpik

Prezident İlham Əliyev Beynəlxalq Şahmat Federasiyasının prezidentini qəbul edib

Prezidentin iş günü

Prezident İlham Əliyev Burkina-Fasonun Prezidenti Rok Mark Kristian Kaboreye təbrik məktubu göndərib.

❖ ❖ ❖

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Dövlət Gənc Tamaşaçılar Teatrının əməkdaşlarına fəxri adların verilməsi haqqında Sərəncam imzalayıb.

❖ ❖ ❖

Prezident İlham Əliyev Vafiq Firudin oğlu Əsədovun "Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fəxri diplomu" ilə təltif edilməsi haqqında Sərəncam imzalayıb.

❖ ❖ ❖

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Respublikasında elmi və elmi-pedaqoji kadrların attestasiyasının aparılması işinə təkmilləşdirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında Sərəncam imzalayıb.

❖ ❖ ❖

Prezident İlham Əliyev övladlığıagtürmə sahəsində idarəetmənin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında Fərman imzalayıb.

❖ ❖ ❖

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Dövlət Gənc Tamaşaçılar Teatrı əməkdaşlarının təltif edilməsi haqqında Sərəncam imzalayıb.

❖ ❖ ❖

Ulu öndər Heydər Əliyev xalqına dərindən bağlı olan və böyük möhəbbət bəsləyən vətənpərvər şəxsiyyət iddia

...Ümummilli lider Heydər Əliyevin ilk görüşüm 1975-ci il iyun ayında olub. Həmin vaxt Qax rayonunda Suvarma Sistemləri idarəsinin rəisi vezifəsində çalışırdı, eyni zamanda, rayon partiya komitəsinin bürüüzü idim. Bəhs etdiyim tarixdə Azərbaycan SSRİ Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin birinci katibi Heydər Əliyevin qəbulunda oldum, texminen 15 deqiqə ərzində səhərbəttim. Dahi rəhbər məne rayonun təsərrüfat heyəti və inkişafı barədə, bu istiqamətdə perspektivə bağlı...

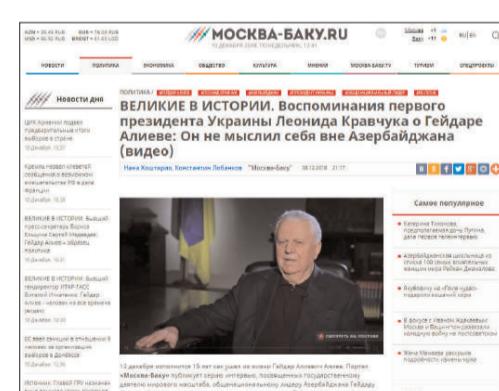
Bax səh. 8

ULU ÖNDƏR HEYDƏR ƏLİYEV MÜASİR VƏ MÜSTƏQİL AZƏRBAYCAN DÖVLƏTİNİN BAŞİSİDİR

Heydər Əliyev - müasir və müstəqil Azərbaycanın banisi, yaradıcısı, qurucusu, xalqımızın Ümummilli lideri, dahi və müdrik Şəxsiyyət, dünya səhərəli siyasetçi... Ulu öndərin atdığı her bir tarixi addımı bilavasitə bir amala - Azərbaycan dövlətinin və xalqının müstəqillik məfkurəsinin yaradılmasına yönəlmüşdi. Əbəs deyil ki, bu dahi Şəxsiyyət Azərbaycan xalqı, ölkəmizin müstəqiliyyət qovuşması uğrunda canını, sağlamlığını bəsle esirgəməyib, bu yolda neinki Özünün, hətta ailə üzvlərinin hayatını tehlükədə qoymaqdan çəkinməyib və biz, bu tarixi məqamların təhlili ilə apardılaqca her dəfə yeni şərəf sefəhəsinə açmış oluruz. Azərbaycan xalqının qan yaddaşına daxil olan 20 Yanvar faciəsi zamanı, demek ordu ki, müqddəsətə həll olmuş xalqının səsine hər kəsdən əvvəl səs verən mehz bu dahi Şəxsiyyət - Ulu öndər Heydər Əliyev oldu. O zaman Ümummilli liderimiz Moskvada, Kremlde xüsusi nəzəret altında olsa da...

Bax səh. 8

UKRAYNANIN BİRİNCİ PREZİDENTİ: HEYDƏR ƏLİYEV ÖZÜNÜ ÖLKƏSİNĐƏN KƏNARDA TƏSEVVÜR ETMİRDİ

"Heydər Əliyev Azərbaycanın Övladıdır. Bu barədə əlavə heç nə deməmək da olar... Bununla hər şey deyil. O, öz xalqının Övladıdır. Heydər Əliyev mənimlə səhərbəttində həmisi Azərbaycan barədə danışdırdı..."

Bax səh. 6

Misir və Livan mətbuatı Ulu öndər Heydər Əliyev haqqında silsilə məqalələr yayıb

Misirin və Livanın aparıcı mətbuat organları Ulu öndər Heydər Əliyev haqqında silsilə məqalələr yayıb. AZƏRTAC xəbər verir ki, Misirin yarılmış milyon tirajla çıxan gündəlik "Əl-Əhram" qəzeti, eləcə də nüfuzlu "El-Vatan"...

Bax səh. 6

BAKİDA AQRAR VƏ YAŞIL TEXNOLOGİYALAR ÜZRƏ BEYNƏLXALQ FORUM KEÇİRİLİR

Dekabrın 10-da Azərbaycanda ilk dəfə aqrar və yaşıl texnologiyalar üzrə "AgTech and Green Energy" mövzusundan beynəlxalq forum işə başlayıb. AZƏRTAC xəber verir ki, Kənd Təsərrüfatı və Energetika nazirliyinin birgə təşkilatçılığı ilə ADA Universitetində...

Bax səh. 2

Ümumdünya İnsan Hüquqları Bayannaməsinin 70 illiyi münasibətlə Bakıda sərgi açılıb

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Azərbaycandakı nümayəndəliyi İnsan Hüquqları Günü və Ümumdünya İnsan Hüquqları Bəyannamesinin...

Bax səh. 7

"Xəzər hövzəsi və enerji təhlükəsizliyi" kitabının təqdimatı olub

Dekabrın 10-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət idarəciliyi Akademiyasında Beynəlxalq Münasibətlərin Araşdırılması Mərkəzinin sədri...

Bax səh. 7

Baş Prokurorluqda Ulu öndər Heydər Əliyevin xatirinə həsr olunmuş ənim mərasimi keçirilib

Dekabrın 10-da Baş Prokurorluqda müasir müstəqil Azərbaycan dövlətinin memarı və qurucusu, xalqımızın Ümummilli lideri Heydər Əliyevin xatirinə...

Bax səh. 10

Vitali Ignotenko:

Heydər Əliyev zamanın
fövqündə duran
şəxsiyyətdir

Bax səh. 6

İTAR-TASS agentliyinin sabiq baş direktoru Vitali Ignotenko Azərbaycanın Ümummilli lideri Heydər Əliyevin insanlara olan sevgisini...

Azərbaycan iqtisadiyyatında fundamental keyfiyyət dəyişiklikləri

Məlum olduğu kimi, bu yaxınlarda Dünya Bankı tərəfindən tərtib olunmuş “Doing Business-2019” reytinqində Azərbaycan iqtisadiyyatı əvvəlkü dövrlə müqayisədə 32 pillə irəliləyərək 25-ci sıradə yer almış lider islahatçı ölkə kimi ən çox islahat aparan ilk onluğā daxil olmuşdur. Hesabatda dünyanın 190 ölkəsi arasında müəyyən edilmiş reytinqdə belə sürətli irəliləyişin əsas səbəbi kimi biznesin həyata keçirilməsi prosesinin sadələşdirilməsi istiqamətin-də ölkəmizdə rekord sayda islahatların aparılması göstərilmişdir. Qeyd etmək lazımdır ki, bu göstəriciyə görə ölkəmiz MDB məkanında birinci olmaqla ya-naşı, Yaponiya, Fransa, İtaliya, İsveçrə, Türkiyə və Çin kimi ölkələri də üstə-loya bilmişdir. Bunlarla yanaşı, Dünya İqtisadi Forumunun 2017-ci il üçün hazırladığı “İnklüziv inkişaf indeksi” hesabatında inkişaf etməkdə olan 80 ölkə arasında ölkəmiz 3-cü yerə yüksəlmışdır. Qlobal rəqabət qabiliyyəti göstə-ricisinə görə ölkəmiz dünyanın 137 ölkəsi arasında 35-ci sıradə qərarlaşmış, MDB məkanında doqquz ildir ki, lider mövqeyini qorumuş və “G-20”yə üzv olan 9 ölkəni - İndoneziya, Rusiya, Hindistan, İtaliya, Meksika, Türkiyə, Cə-nubi Afrika Respublikası, Braziliya, Argentinanı üstələmişdir. Bu dövr ərzin-də Azərbaycanın iqtisadi və sosial inkişafında çox mühüm kəmiyyət və keyfiy-yət dəyişiklikləri baş vermiş, əhalinin həyat səviyyəsi xeyli yüksəlmışdır. Şüb-həsizdir ki, bütün bu uğurların və misilsiz nailiyyətlərin arxasında son on beş ildə həyata keçirilən əzəmətli işlər dayanır.

hüm prinsiplerindən biri kimi çıkış edir. Məhz milli inkişaf maraqlarından irəli gələrək dünyada və regionda formalaşmış yeni şəraitin təhdidlərinə və çağırışlarına adekvat olaraq, preventiv tədbirlərin görülməsi sayesində son 15 ildə Azerbaycan iqtisadiyyatında, daxili və xarici siyasetdə, sosial-mədəni və digər fəaliyyət sferalarında irimiqyaslı kəmiyyət və keyfiyyət dəyişiklikləri baş vermiş, müsbət və strateji əhəmiyyətli yeni trendlər meydana gəlmüşdir. Bütün bunların dünyada tügyan edən geosiyasi və geo-iqtisadi təhlükələrin, artan risklərin və təhdidlərin fonunda cərəyan etməsi milli inkişaf modelimizi dünya miqyasında bir nümunəyə, fenomenə çevirmişdir. Möhtərem Prezidentimiz İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi: "Bu gün dünyada nadir Azerbaycan inkişaf modeli var. Artıq biz bu barədə də danişa bilərik, çünki bu model, doğrudan da, bir nümunə kimi hər bir ölkə üçün maraqlı olmalıdır. Siyasi, iqtisadi islahatlar, müstəqil siyaset, dövlətarası dialoq, yüksək səviyyəli milli-dini tolerantlıq, dözümlülük, sosial siyaset və görələn işlər göz qabağındadır".

yüksəlişə, vətəndaş birliyinə nail olundu. Sözsüz ki, ölkəmizin bu dirçəlişində və günbəgün qüdrətlənməsində 20 sentyabr 1994-cü il tarixində "Ösrin məqaviləsi"nin imzalanması ilə başlanan yenidənəfərli neft strategiyası əvəzsiz rol oynamışdır. Azərbaycanın müstəqillik tarixinin də dönüş nöqtəsi hesab edilən bu müqavilənin əhəmiyyəti haqqında danışan kən, cənab Prezident İlham Əliyev qeyd etmişdir: "Bizim bugünkü inkişafımızın bugünkü nailiyyətlərimiz, Azerbaycanın həqiqətən müstəqil ölkə kimi dünya birliliyinə qədəm qoyması böyük dərəcədə "Ösrin kontraktı"nın imzalanması ilə bağlıdır. Bu çox cəsarətli və müdrik adımdır. Əgər 1994-cü ildə Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə "Ösrin kontraktı" imzalanmasaydı, bu gün təsəvvür etmək mümkün deyil ki, Azerbaycan hansı vəziyyətdə ola bilərdi". Həqiqətən də, dövrde nəinki tək Azerbaycanda, eləcə də bütövlükdə Cənubi Qafqazda iqtisadi-siyasi və hərbi-strateji maraqları olur və bu gündə davam edən böyük gücərin təzyiq və təhdidlərinə baxmayaraq Uludənber Heydər Əliyevin siyasi iradəsi və

Öldə edilən bütün bu nəlliyyətlərin miqyası deməyə əsas verir ki, "15 illik həkimiyət dövrü" ifadəsi Prezident İlham Əliyevin dövlət başçısı kimi fealiyyətinin yalnız fiziki zaman ölçüsünü eks etdirir. Əslində bir qədər təhlili genişləndirək dünya dövlətlərinin inkişaf tarixinə nəzər salsaq, mübələğesiz deye bilerik ki, bu dövr ərzində görülən genişmiqyaslı işlərin və elde edilən nəlliyyətlərin həcmi bir çox dünya ölkələrinin reallığında anqliyi qeyd etməmişdir. Nəinki, 15 illik həkimiyət dövrü əsasında əldə edilmiş işlərin qətiyyətli siyaseti sayesində "Ösrin müqaviləsi" imzalanmasaydı, ne bugünkü müstəqilliyimiz, qüdrətli dövlətimiz, da yaniqli və güclü iqtisadiyyatımız, ne də böyük strateji valyuta ehtiyatlarımız, görülən genişmiqyaslı quruculuq-abadlı işləri, həyata keçirilən neheng trans regional layihələr, sosial proqramlar, infastruktur layihələri və s. haqqında danışmaq mümkün olmazdi.

Ölkəvə rəhbərlik etdiyi 10 il arzində

Ulkiyə rəhbərlik etdiyi 10 il ərzində Azərbaycanı məhv olmaq təhlükəsinə dən xilas etməklə, sözün əsl mənasını

2003-cü ildə cənab İlham Əliyevin Azərbaycanda hakimiyətə gəl məsindən sonra milli iqtisadi inkişaf modelimiz yeni keyfiyyətdə və yen məzmunda uğurla təkmilləşdirilərək tamamilə yeni bir inkişaf mərhələsinə keçidi “sərhəd situasiyası”ni formalasdırılmışdır. Başqa sözlə, iqtisadi sistemin biliklərə əsaslanan iqtisadiyyata, industrial cəmiyyətdən postindustrial cəmiyyət tipinə keçidi başlamışdır. Ulu öndər Heydər Əliyevin müəyyənləşdirdiyi kimi, “Milli maraqların hər şeydən üstünlüyü bu gün də dövlətimizin inkişaf strategiyasının ən mühüm prinsiplərindən biri kimi çıxış edir.

timal sintezine əsaslanaraq, konstitusiyamızda təsbüt edildiyi kimi, həm azad sahibkarlığı, həm də sosialyönümlü iqtisadiyyatın formallaşmasına tam təminat yaratmışdır. Ölkəmizdə sosialyönümlü

15 il ölkemizə xeyli əlavə zaman resursu qazandırılmış, müstəqilliyin ilk dövrlərində itirilmiş illəri bərpa etməklə yanaşı, inkişaf etmiş ölkələr səviyyəsinə doğru irəli-lədiyimiz yolu xeyli yaxınlaşdırmışdır.

da, böyük xilaskarlıq missiyasını həyata keçirmiş Ulu öndər Heydər Əliyevin ən böyük tarixi missiyalarından biri de özüünən etibarlı siyasi varisini müəv- beləliklə də müstəqilliyimizin dörsurtdə möhkəmləndirilməsi bu dəmisilsiz uğurları kimi dəyərləndirilidir.

özünün etibarlı siyasi varisini müəyyən etməsi və qurucusu olduğu müasir Azərbaycanı etibarlı əllərə emanət etməsi oldu. Azərbaycan dövlətçiliyinin gələcək inkişaf yolu və siyasi xəttini hər zaman düşünən Ulu öndər Heydər Əliyevin İlham Əliyev haqqında Azərbaycan xalqına tarixi müraciətində dediyi: "...Üzümü Sizə - həmvətənlərimə tutaraq, qarşidan gələn prezident seçkilərində prezidentliyə namizəd, mənim siyasi varism, Yeni Azərbaycan Partiyası Sədrinin I müavini İlham Əliyevi dəstəkləməyə çağırıram. O, yüksək intellektli, praqmatik düşüncəli, müasir dünya siyasətini və iqtisadiyyatını gözəl bilən, enerjilli və təsəbbüskar bir saxsıvatdır. Sizi

jin və təşəbbuskar bir şəxsiyyətdən. Sizə emin edirəm ki, həm İlham Əliyev, həm də Yeni Azərbaycan Partiyası bundan sonra da xalqın ən layiqli övladlarını öz etrafında six birləşdirərək Azərbaycan dövlətinin inkişafı və xalqımızın firavanlığı yolunda çox işlər görecəklər. İnanıram ki, mənim axıra çatdırıa bilmədiyim təlyükü məsələləri, planları, işləri sizin köməyiniz və dəstəyinizle İlham Əliyev başa çatdırıa biləcək. Mən Ona özüm qədər inanıram və gələcəyinə böyük ümidiylə bəsləyirəm". Müdirik sözlər bu 15 il ərzində özünün tam təsdiqini tapdı. Prezident mək vacibdir.

Etiraf etmək lazımdır ki, Prezident ham Əliyevin hakimiyyətə gəldiyi də Azərbaycanda iqtisadi və sosial şaf, əhalinin həyat səviyyəsi, vətən həmrəyliyi baxımından ictimai-səviziyyət o qədər də əlverişli deyildi. Miyetdə hələ də mövcud olan rəmət mülkülər xarici mənbələrdən da alaraq öz dağıcı fəaliyyətini davam dirməkdə idi. Yenice dırçəlməyə bəmiş iqtisadiyyatımız hələ cəmiyyət mövcud olan iqtisadi və sosial problemləri tam həll etmək iqtidarında de-

Sosial-iqtisadi göstəricilərin əvvəlki 10 illikdə əhəmiyyətli dərəcədə artmasına baxmayaraq 2003-cü ildə ölkənin ÜDM-i cəmi 7,1 mldr. manat, dövlət bütçəsinin həcmi 1,2 mldr. manat təşkil edirdi (müqayisə üçün qeyd edək ki, 1993-cü ildə ölkə üzrə bu göstəricilər müvafiq olaraq 31,4 mln. və 10,7 mln. manat həcmində idi). Yoxsulluğun səviyyəsi 44,7%, işsizlik isə təqribən 10 %-ə qədər təşkil edirdi. Ölkə iqtisadiyyatına 10 il ərzində 75 faizi xarici investisiya olmaqla ümumilikdə 16,8 mldr. dollar həcmində investisiya qoyulmuşdu və ümumi investisiyaların 61 faizi, xarici investisiyaların isə 75 faizi neft sektoruna yönəldilmişdi. Eləcə də ölkəmizin ixrac gəlirlərinin 90 faizi qədəri neft sektorunun hesabına formalaşmışdı. "Əsrin müqaviləsi"nin imzalanmasından doqquz il keçədə, hələ neft hasilatı və ixracında elə bir ciddi irəliliyişə nail olunmamışdı (müvafiq olaraq son 15 ilin orta illik göstəricisindən 2,5 və 7,3 dəfə az), mövcud ixrac boru kəmərlərinin imkanları məhdud idi, dünya bazارında neftin qiymətinin cəmi 28 dollar təşkil etməsi səbəbindən neft müqavilələrindən ciddi məbləğdə gəlir əldə edilmirdi və nəticədə 2003 - cü ildə təqribən 1,6 mldr. dollar və ya indiki səviyyədən 28,7 dəfə az strateji valyuta ehtiyatımız mövcud idi ki, bu da ölkədə iqtisadi artım imkanlarını məhdudlaşdırırdı. Bütün bunlar həm qeyri-neft sektورunda, həm də regionlarda iqtisadi fəaliyətin artırılması, regional və sahəvi inkişafın tarazlılığının təmin edilməsi, əhalinin məşğulluğunun və rifah səviyyəsinin yüksəldilməsi istiqamətində irimiqyaslı işlərin həyata keçirilməsinə lazımı imkanlar yaratmırı.

Bele bir şəraitdə hakimiyətə gələn cənab İlham Əliyev qısa müddət ərzində Azərbaycanın iqtisadi inkişaf modelini tamamilə yeni fenomenal inkişaf trayektoriyasına çıxararaq, daha da təkmilləşdirdi. Azərbaycanın təbii sərvəti olan neft-qaz faktorunu, sözün əsl menasında, iqtisadi gücü çevirmək üçün ölkədə dünya standartlarına cavab verən maddi-texniki baza və infrastruktur formalasdırı, “qara qızıl”ın insan kəpitalına çevrilmesi, regionlarda mövcud olan potensialın fəal surətdə iqtisadi dövriyyəyə cəlb olunması istiqamətində nəzəreçarpacaq irəliləyişlərə, bir çox sosial-iqtisadi sahələrin inkişafında yüksək göstəricilərə nail olundu.

İqtisadiyyatın diversifikasiyası və neftdən asılılığın azaldılması istiqamətində ardıcıl və sistemli şəkildə struktur və institutional islahatları özündə ehtiva edən bir sıra sosial-iqtisadi inkişaf proqramları və strateji sənədlərin qəbul edilməsi və reallaşdırılması ölkəmizin sosial-iqtisadi həyatında ciddi dönüş yaratdı. Bu sənədlər sırasında "Azerbaycan Respublikasında sosial-iqtisadi inkişafın sürətləndirilməsi tədbirləri haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı, Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı üzrə 3 Dövlət Proqramı, "Neft və qaz gelirlərinin idarə olunması üzrə uzunmüddətli Strategiya", "2008-2015-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında yoxsulluğun azaldılması və davamlı inkişaf Dövlət Proqramı", "2008-2015-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında əhalinin ərzaq məhsulları ilə etibarlı təminatına dair Dövlət Proqramı", "2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gencərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı", "Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış" inkişaf Konsepsiyası, "Azərbaycan Respublikasında sənayenin inkişafına dair 2015-2020-ci illər üçün Dövlət Proqramı", kənd təsərrüfatında kooperasiyanın, eləcə də ənənəvi kənd təsərrüfatı sahələrinin - üzümçülüyün, pambıqçılığın, çayçılığın, çəltikçiliyin, sitrus meyvəciliyin, baramaçılıq və ipəkçiliyin və s. inkişafına dair dövlət proqramları iqtisadiyyatımızın hərtərəfli və sistemli inkişafında, milli iqtisadiyyat sahələrinin xarici faktorların dağıdıcı təsirlərindən qorunmasında müstəsna rol oynamaqla yanaşı, gələcək iqtisadi artım üçün geniş

yanası, gelecek iqtisadi aranın üçün geniş imkanlar və potensial formalaşdırıldı.

Danılmaz faktdır ki, son 15 ildə uğurla həyata keçirilən neft strategiyası sayesində əldə olunmuş gəlirlərdən düzgün istifadə edilməsi nəticəsində ölkə iqtisadiyyatının infrastrukturunu əsaslı surətdə modernləşdirilmiş, qeyri-neft sahələrinin üstün inkişafı təmin edilmiş, dövlətin maliyyə aktivləri xeyli dərəcədə artmışdır. Lakin 2014-cü ildən başlayaraq dünya bazarda xam neftin qiymətlərinin kəskin suretdə azalması və ölkəmizin əsas ticarət tərəfdaşlarının milli valyutalarının devalva-

---

davamı 4-cü səhifədə

Azərbaycan iqtisadiyyatında fundamental keyfiyyət dəyişiklikləri

əvvəli 3-cü səhifədə

siyaya uğramasının mənfi neticələri Azərbaycan iqtisadiyyatından da yan keçmədi, manatın meznənni aparcı valyutalara nisbətən xeyli ucuzaşıdır, ölkə iqtisadi artım zəiflədi, tediye balansının profisi ehemiyətli derecədə azaldı ve qeyri-neft bütçə ki, iqtisadi inkişaf modelində davamlı inkişafı temin etmək məqsədi ilə yeniyən yanaşmaya keçdi, institutional və struktur İslahatlarının dərinleşməsini obyektiv rəzvərətə çevirdi.

Bu kontekstde Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 10 dekabr 2016-ci il tarixli Fərmanı ilə təsdiq olunmuş Milli iqtisadiyyat perspektivi və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə Strategi Yol Xəritərinin ehemiyəti xüsusi qeyd olunmalıdır. Cari, orta ve uzunmüddətli dövrlər üzrə inkişaf hədəflərini və tədbirləri planlaşdırma ehtiva edən elmi cəhdən əsaslandırılan Strategi Yol Xəritələrinin hazırlanması bətən səbut edir ki, bu gün ölkədə düzünləmə, ardıcı, sistemli, koordinasiya edilən, riskləri qabaqcadan nazərə alan və qıymətləndirilən, çox sənari, neticəyə esaslanan effektiv iqtisadi siyaset həyata keçirilir. Strategi yol xəritələrində milli iqtisadiyyatın perspektivləri kontekstində dörd strateji hədəfin şəhərəməsi və 11 sektor üzrə strateji yol xəritələrinin həyata keçirilməsi nəticəsində real sektorlu maliyyə sektoruna arasında tarazlığın temin edilmesi, kimi qarşıya çox mühüm vəzifələr qoyulmuşdur. Başqa sözə, fiskal və monetar siyasetlərin uzaqlaşdırılması, payaların nezərat zərfi dövlətə məxsus olan hüquq şəxslərin fealiyyətinin səmərəlliyinən artırılması və özəlşədirmənin həyata keçirilməsi, insan kapitalının inkişafı ilə əmək baza-

ta gelirli ölkələr qrupuna yüksəltmişdir.

President İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə son 15 ilə ölkəmizdə qeyri-neft sektorunun inkişaf etdirilməsi və onun ixrac potensialının artırılması məqsədi, istər qeyri-neft sənayesi, istər kənd təsərrüfatı, istərsə də xidmət sektorunda istehsalın və infrastruktur təminatının genişləndirilməsi və modernlaşdırılması istiqamətində görülen işlər strateji əhəmiyyət kəsb edir. Xüsusilə, son dövrlər qəbul edilmiş Dövlət proqramları çərçivəsində regionlarda - Sumqayıt, Balaxanı, Mingeçevir, Qarağac, Pirallahi, Neftçala, Masallı və s. rayonlarda yadadılmış çoxlu sayıda sənaye və texnologiya parkları, sənaye məhəllələrinin və onların ərazisində fealiyyət göstərən yeni istehsal müəssisələrinin misal göstərmək olar ki, bütün bunlar da ölkənin iqtisadi potensialının və ixrac imkanlarının yüksəlməsinə xidmət edir. Bütün bunlar təsdiq olunmuş, adılsız, sistemli, koordinasiya edilən, riskləri qabaqcadan nazərə alan və qıymətləndirilən, çox sənari, neticəyə esaslanan effektiv iqtisadi siyaset həyata keçirilir. Strategi yol xəritələrində milli iqtisadiyyatın perspektivləri kontekstində dörd strateji hədəfin şəhərəməsi və 11 sektor üzrə strateji yol xəritələrinin həyata keçirilməsi nəticəsində real sektorlu maliyyə sektoruna arasında tarazlığın temin edilmesi, kimi qarşıya çox mühüm vəzifələr qoyulmuşdur. Başqa sözə, fiskal və monetar siyasetlərin uzaqlaşdırılması, payaların nezərat zərfi dövlətə məxsus olan hüquq şəxslərin fealiyyətinin səmərəlliyinən artırılması və özəlşədirmənin həyata keçirilməsi, insan kapitalının inkişafı ilə əmək baza-

ta şəhərəməsi və əsaslanan effektiv iqtisadi siyaset həyata keçirilir. Strategi yol xəritələrində milli iqtisadiyyatın perspektivləri kontekstində dörd strateji hədəfin şəhərəməsi və 11 sektor üzrə strateji yol xəritələrinin həyata keçirilməsi nəticəsində real sektorlu maliyyə sektoruna arasında tarazlığın temin edilmesi, kimi qarşıya çox mühüm vəzifələr qoyulmuşdur. Başqa sözə, fiskal və monetar siyasetlərin uzaqlaşdırılması, payaların nezərat zərfi dövlətə məxsus olan hüquq şəxslərin fealiyyətinin səmərəlliyinən artırılması və özəlşədirmənin həyata keçirilməsi, insan kapitalının inkişafı ilə əmək baza-

ta şəhərəməsi və əsaslanan effektiv iqtisadi siyaset həyata keçirilir. Strategi yol xəritələrində milli iqtisadiyyatın perspektivləri kontekstində dörd strateji hədəfin şəhərəməsi və 11 sektor üzrə strateji yol xəritələrinin həyata keçirilməsi nəticəsində real sektorlu maliyyə sektoruna arasında tarazlığın temin edilmesi, kimi qarşıya çox mühüm vəzifələr qoyulmuşdur. Başqa sözə, fiskal və monetar siyasetlərin uzaqlaşdırılması, payaların nezərat zərfi dövlətə məxsus olan hüquq şəxslərin fealiyyətinin səmərəlliyinən artırılması və özəlşədirmənin həyata keçirilməsi, insan kapitalının inkişafı ilə əmək baza-

ta şəhərəməsi və əsaslanan effektiv iqtisadi siyaset həyata keçirilir. Strategi yol xəritələrində milli iqtisadiyyatın perspektivləri kontekstində dörd strateji hədəfin şəhərəməsi və 11 sektor üzrə strateji yol xəritələrinin həyata keçirilməsi nəticəsində real sektorlu maliyyə sektoruna arasında tarazlığın temin edilmesi, kimi qarşıya çox mühüm vəzifələr qoyulmuşdur. Başqa sözə, fiskal və monetar siyasetlərin uzaqlaşdırılması, payaların nezərat zərfi dövlətə məxsus olan hüquq şəxslərin fealiyyətinin səmərəlliyinən artırılması və özəlşədirmənin həyata keçirilməsi, insan kapitalının inkişafı ilə əmək baza-

ta şəhərəməsi və əsaslanan effektiv iqtisadi siyaset həyata keçirilir. Strategi yol xəritələrində milli iqtisadiyyatın perspektivləri kontekstində dörd strateji hədəfin şəhərəməsi və 11 sektor üzrə strateji yol xəritələrinin həyata keçirilməsi nəticəsində real sektorlu maliyyə sektoruna arasında tarazlığın temin edilmesi, kimi qarşıya çox mühüm vəzifələr qoyulmuşdur. Başqa sözə, fiskal və monetar siyasetlərin uzaqlaşdırılması, payaların nezərat zərfi dövlətə məxsus olan hüquq şəxslərin fealiyyətinin səmərəlliyinən artırılması və özəlşədirmənin həyata keçirilməsi, insan kapitalının inkişafı ilə əmək baza-

ta şəhərəməsi və əsaslanan effektiv iqtisadi siyaset həyata keçirilir. Strategi yol xəritələrində milli iqtisadiyyatın perspektivləri kontekstində dörd strateji hədəfin şəhərəməsi və 11 sektor üzrə strateji yol xəritələrinin həyata keçirilməsi nəticəsində real sektorlu maliyyə sektoruna arasında tarazlığın temin edilmesi, kimi qarşıya çox mühüm vəzifələr qoyulmuşdur. Başqa sözə, fiskal və monetar siyasetlərin uzaqlaşdırılması, payaların nezərat zərfi dövlətə məxsus olan hüquq şəxslərin fealiyyətinin səmərəlliyinən artırılması və özəlşədirmənin həyata keçirilməsi, insan kapitalının inkişafı ilə əmək baza-

ta şəhərəməsi və əsaslanan effektiv iqtisadi siyaset həyata keçirilir. Strategi yol xəritələrində milli iqtisadiyyatın perspektivləri kontekstində dörd strateji hədəfin şəhərəməsi və 11 sektor üzrə strateji yol xəritələrinin həyata keçirilməsi nəticəsində real sektorlu maliyyə sektoruna arasında tarazlığın temin edilmesi, kimi qarşıya çox mühüm vəzifələr qoyulmuşdur. Başqa sözə, fiskal və monetar siyasetlərin uzaqlaşdırılması, payaların nezərat zərfi dövlətə məxsus olan hüquq şəxslərin fealiyyətinin səmərəlliyinən artırılması və özəlşədirmənin həyata keçirilməsi, insan kapitalının inkişafı ilə əmək baza-

ta şəhərəməsi və əsaslanan effektiv iqtisadi siyaset həyata keçirilir. Strategi yol xəritələrində milli iqtisadiyyatın perspektivləri kontekstində dörd strateji hədəfin şəhərəməsi və 11 sektor üzrə strateji yol xəritələrinin həyata keçirilməsi nəticəsində real sektorlu maliyyə sektoruna arasında tarazlığın temin edilmesi, kimi qarşıya çox mühüm vəzifələr qoyulmuşdur. Başqa sözə, fiskal və monetar siyasetlərin uzaqlaşdırılması, payaların nezərat zərfi dövlətə məxsus olan hüquq şəxslərin fealiyyətinin səmərəlliyinən artırılması və özəlşədirmənin həyata keçirilməsi, insan kapitalının inkişafı ilə əmək baza-

ta şəhərəməsi və əsaslanan effektiv iqtisadi siyaset həyata keçirilir. Strategi yol xəritələrində milli iqtisadiyyatın perspektivləri kontekstində dörd strateji hədəfin şəhərəməsi və 11 sektor üzrə strateji yol xəritələrinin həyata keçirilməsi nəticəsində real sektorlu maliyyə sektoruna arasında tarazlığın temin edilmesi, kimi qarşıya çox mühüm vəzifələr qoyulmuşdur. Başqa sözə, fiskal və monetar siyasetlərin uzaqlaşdırılması, payaların nezərat zərfi dövlətə məxsus olan hüquq şəxslərin fealiyyətinin səmərəlliyinən artırılması və özəlşədirmənin həyata keçirilməsi, insan kapitalının inkişafı ilə əmək baza-

ta şəhərəməsi və əsaslanan effektiv iqtisadi siyaset həyata keçirilir. Strategi yol xəritələrində milli iqtisadiyyatın perspektivləri kontekstində dörd strateji hədəfin şəhərəməsi və 11 sektor üzrə strateji yol xəritələrinin həyata keçirilməsi nəticəsində real sektorlu maliyyə sektoruna arasında tarazlığın temin edilmesi, kimi qarşıya çox mühüm vəzifələr qoyulmuşdur. Başqa sözə, fiskal və monetar siyasetlərin uzaqlaşdırılması, payaların nezərat zərfi dövlətə məxsus olan hüquq şəxslərin fealiyyətinin səmərəlliyinən artırılması və özəlşədirmənin həyata keçirilməsi, insan kapitalının inkişafı ilə əmək baza-

ta şəhərəməsi və əsaslanan effektiv iqtisadi siyaset həyata keçirilir. Strategi yol xəritələrində milli iqtisadiyyatın perspektivləri kontekstində dörd strateji hədəfin şəhərəməsi və 11 sektor üzrə strateji yol xəritələrinin həyata keçirilməsi nəticəsində real sektorlu maliyyə sektoruna arasında tarazlığın temin edilmesi, kimi qarşıya çox mühüm vəzifələr qoyulmuşdur. Başqa sözə, fiskal və monetar siyasetlərin uzaqlaşdırılması, payaların nezərat zərfi dövlətə məxsus olan hüquq şəxslərin fealiyyətinin səmərəlliyinən artırılması və özəlşədirmənin həyata keçirilməsi, insan kapitalının inkişafı ilə əmək baza-

ta şəhərəməsi və əsaslanan effektiv iqtisadi siyaset həyata keçirilir. Strategi yol xəritələrində milli iqtisadiyyatın perspektivləri kontekstində dörd strateji hədəfin şəhərəməsi və 11 sektor üzrə strateji yol xəritələrinin həyata keçirilməsi nəticəsində real sektorlu maliyyə sektoruna arasında tarazlığın temin edilmesi, kimi qarşıya çox mühüm vəzifələr qoyulmuşdur. Başqa sözə, fiskal və monetar siyasetlərin uzaqlaşdırılması, payaların nezərat zərfi dövlətə məxsus olan hüquq şəxslərin fealiyyətinin səmərəlliyinən artırılması və özəlşədirmənin həyata keçirilməsi, insan kapitalının inkişafı ilə əmək baza-

ta şəhərəməsi və əsaslanan effektiv iqtisadi siyaset həyata keçirilir. Strategi yol xəritələrində milli iqtisadiyyatın perspektivləri kontekstində dörd strateji hədəfin şəhərəməsi və 11 sektor üzrə strateji yol xəritələrinin həyata keçirilməsi nəticəsində real sektorlu maliyyə sektoruna arasında tarazlığın temin edilmesi, kimi qarşıya çox mühüm vəzifələr qoyulmuşdur. Başqa sözə, fiskal və monetar siyasetlərin uzaqlaşdırılması, payaların nezərat zərfi dövlətə məxsus olan hüquq şəxslərin fealiyyətinin səmərəlliyinən artırılması və özəlşədirmənin həyata keçirilməsi, insan kapitalının inkişafı ilə əmək baza-

ta şəhərəməsi və əsaslanan effektiv iqtisadi siyaset həyata keçirilir. Strategi yol xəritələrində milli iqtisadiyyatın perspektivləri kontekstində dörd strateji hədəfin şəhərəməsi və 11 sektor üzrə strateji yol xəritələrinin həyata keçirilməsi nəticəsində real sektorlu maliyyə sektoruna arasında tarazlığın temin edilmesi, kimi qarşıya çox mühüm vəzifələr qoyulmuşdur. Başqa sözə, fiskal və monetar siyasetlərin uzaqlaşdırılması, payaların nezərat zərfi dövlətə məxsus olan hüquq şəxslərin fealiyyətinin səmərəlliyinən artırılması və özəlşədirmənin həyata keçirilməsi, insan kapitalının inkişafı ilə əmək baza-

ta şəhərəməsi və əsaslanan effektiv iqtisadi siyaset həyata keçirilir. Strategi yol xəritələrində milli iqtisadiyyatın perspektivləri kontekstində dörd strateji hədəfin şəhərəməsi və 11 sektor üzrə strateji yol xəritələrinin həyata keçirilməsi nəticəsində real sektorlu maliyyə sektoruna arasında tarazlığın temin edilmesi, kimi qarşıya çox mühüm vəzifələr qoyulmuşdur. Başqa sözə, fiskal və monetar siyasetlərin uzaqlaşdırılması, payaların nezərat zərfi dövlətə məxsus olan hüquq şəxslərin fealiyyətinin səmərəlliyinən artırılması və özəlşədirmənin həyata keçirilməsi, insan kapitalının inkişafı ilə əmək baza-

ta şəhərəməsi və əsaslanan effektiv iqtisadi siyaset həyata keçirilir. Strategi yol xəritələrində milli iqtisadiyyatın perspektivləri kontekstində dörd strateji hədəfin şəhərəməsi və 11 sektor üzrə strateji yol xəritələrinin həyata keçirilməsi nəticəsində real sektorlu maliyyə sektoruna arasında tarazlığın temin edilmesi, kimi qarşıya çox mühüm vəzifələr qoyulmuşdur. Başqa sözə, fiskal və monetar siyasetlərin uzaqlaşdırılması, payaların nezərat zərfi dövlətə məxsus olan hüquq şəxslərin fealiyyətinin səmərəlliyinən artırılması və özəlşədirmənin həyata keçirilməsi, insan kapitalının inkişafı ilə əmək baza-

ta şəhərəməsi və əsaslanan effektiv iqtisadi siyaset həyata keçirilir. Strategi yol xəritələrində milli iqtisadiyyatın perspektivləri kontekstində dörd strateji hədəfin şəhərəməsi və 11 sektor üzrə strateji yol xəritələrinin həyata keçirilməsi nəticəsində real sektorlu maliyyə sektoruna arasında tarazlığın temin edilmesi, kimi qarşıya çox mühüm vəzifələr qoyulmuşdur. Başqa sözə, fiskal və monetar siyasetlərin uzaqlaşdırılması, payaların nezərat zərfi dövlətə məxsus olan hüquq şəxslərin fealiyyətinin səmərəlliyinən artırılması və özəlşədirmənin həyata keçirilməsi, insan kapitalının inkişafı ilə əmək baza-

ta şəhərəməsi və əsaslanan effektiv iqtisadi siyaset həyata keçirilir. Strategi yol xəritələrində milli iqtisadiyyatın perspektivləri kontekstində dörd strateji hədəfin şəhərəməsi və 11 sektor üzrə strateji yol xəritələrinin həyata keçirilməsi nəticəsində real sektorlu maliyyə sektoruna arasında tarazlığın temin edilmesi, kimi qarşıya çox mühüm vəzifələr qoyulmuşdur. Başqa sözə, fiskal və monetar siyasetlərin uzaqlaşdırılması, payaların nezərat zərfi dövlətə məxsus olan hüquq şəxslərin fealiyyətinin səmərəlliyinən artırılması və özəlşədirmənin həyata keçirilməsi, insan kapitalının inkişafı ilə əmək baza-

ta şəhərəməsi və əsaslanan effektiv iqtisadi siyaset həyata keçirilir. Strategi yol xəritələrində milli iqtisadiyyatın perspektivləri kontekstində dörd strateji hədəfin şəhərəməsi və 11 sektor üzrə strateji yol xəritələrinin həyata keçirilməsi nəticəsində real sektorlu maliyyə sektoruna arasında tarazlığın temin edilmesi, kimi qarşıya çox mühüm vəzifələr qoyulmuşdur. Başqa sözə, fiskal və monetar siyasetlərin uzaqlaşdırılması, payaların nezərat zərfi dövlətə məxsus olan hüquq şəxslərin fealiyyətinin səmərəlliyinən artırılması və özəlşədirmənin həyata keçirilməsi, insan kapitalının inkişafı

Azərbaycan iqtisadiyyatında fundamental keyfiyyət dəyişiklikləri

əvvəli 4-cü səhifədə

olaraq, 2012-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlarla Xidmet və Sosial İnnovasiyalar Agentliyinin təsis edilməsini, onun idarəciliyində hazırda dünyada Azərbaycan brendi kimi tanınan "ASAN xidmət" mərkəzlərinin fəaliyyət göstərməsini xüsusilə qeyd etmək lazımdır. Dövlət orqanlarının ehaliyə göstərdiyi xidmətləri vahid sistemdə birləşdirən bu mərkəzlərə indiyə qədər 24 milyona qədər müraciət daxil olmuş və xidmətlərin keyfiyyəti ehalı tərəfindən yüksək qiymətləndirilmişdir. Eyni zamanda, "ABAD" (Aile Biznesinə Asan Dəstək) mərkəzlərinin fəaliyyət göstərməsi və özünüməşğulluq programının icra olunması aztəminatlı ailələrin sosial yardımlarından asılılığının aradan qalxmasına və onların sosial fəallığının yüksəlməsinə şərait yaratmışdır. Bütün bunlar bir daha təsdiq edir ki, son 15 ildə ölkəmizdə həyata keçirilən sosial siyasetin xarakteri tamamilə dəyişmiş, sosial müdafiə və sosial təminat sferalarında əsaslı dönüşə nail olunmuşdur ki, nəticədə passiv sosial siyasetdən tedricən imtina edilərək aktiv sosial siyasetə keçid prosesinə başlanılmışdır. Hazırda bu istiqamətdə həyata keçirilən islahatlar uğurla davam etdirilməkdədir. Belə ki, ehalinin məşğulluğu, əmək, sosial müdafiə və sosial təminatı sahələrində idarəetmənin tekmilləşdirilməsi məqsədilə ölkə başçısının müvafiq Sərəncamı ilə Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində Dayanıqlı və Operativ Sosial Təminat (DOST) Agentliyi yaradılmış və onun idarəciliyində "ASAN xidmət" in analoqu - DOST mərkəzlərinin yaradılması prosesinə start verilmişdir.

Azərbaycançılıq ideologiyasının təkamülünə İlham Əliyev mərhələsi özünəməxsus dinamizm gətirərək, milli ideologiyamızı və milli şüurun əsaslarını daha da zənginləşdirməklə, Azərbaycan xalqının dünya birliliyindəki mövqelərinin əhəmiyyətli dərəcədə yüksəldilməsinə nail olmuşdur

Məhz qazanılmış uğurların nəticəsidir ki, bu gün hər bir Azərbaycan vətəndaşı azərbaycanlı olduğu üçün qürur hissi keçirir. Bu gün Azərbaycan vətəndaşının sosio-mədəni identifikasiya aspektindən özünü yenidən dərk etməsi prosesi baş verir. Müstəqilliyin ilk illərində özünü yoxsul, zəif bir ölkənin vətəndaşı sayan və hətta bu reallığı gizlətməyə çalışan insan artıq qısa bir müddət ərzində sürətli inkişaf və modernlaşmaya sayəsində qüdrətli bir dövlətə çevrilmiş ölkənin vətəndaşı olaraq həyatını fərqli meyarlar esasında dəyərləndirir. Bu gün Ulu önder Heydər Əliyevin "Mən fəxr edirəm ki, Azərbaycanlıyam" kəlamı hər bir vətəndaşın həyat devizinə, şərəf və qürur mənbəyinə çevrilmişdir. Müasir dünyada fərdləşmənin, kosmopolitləşmənin geniş cərəyan etdiyi bir dövrdə Azərbaycanda öz vətəninə, dövlətinə, xalqına, milli-mənəvi dəyərlərinə bağlılıq, vətəndaşlıq mövqeyi, azərbaycançılıq ideyası daha açıq şəkildə özünü bürüzə verir. XIX əsrin sonu - XX əsrin evvəllərində təşəkkül tapmağa başlamış və bir əsr ərzində davamlı inkişaf yolu keçmiş azərbaycançılığın bütün dünya azərbaycanlılarının birləşdirən vahid ideologiya halına gəlməsi, müstəqil Azərbaycan dövlətinin ideya əsasına çevriləsi Ümummilli Lider Heydər Əliyevin tarixi xidmetidir və Onun adı ilə bağlıdır. 2001-ci il noyabr ayının 9-da Dünya azərbaycanlılarının birinci qurultayında dövlətin siyasetini səciyyələndirərken Ulu önder onun prioritet istiqamətini belə nəzərə çatdırmışdır: "*Müstəqil Azərbaycan dövlətinin əsas ideası*

azərbaycançılıqlıdır. Hər bir azərbaycanlı öz milli mənsubiyyətinə görə qürur hissi keçirməlidir və biz azərbaycançılığı – Azərbaycan dilini, mədəniyyətini, millimənəvi dəyerlərini, adət-ənənələrini yaşatmalıyq”. Azərbaycançılıq – müstəqil, suveren Azərbaycanın istiqlalını və bu ölkədə dünyəvi prinsiplərə malik sivil, demokratik dövlət uğrunda mübarizəni strateji məqsəd seçən Azərbaycan xalqının milli ideologiyasıdır.

Azərbaycançılıq ideologiyasının təkamülünə İlham Əliyev mərhələsi

özünəməxsus dinamizm gətirərək, milli ideologiyamızı və milli şüurun əsaslarını daha da zənginləşdirməklə, Azərbaycan xalqının dünya birliyindəki mövqelərinin əhəmiyyətli dərəcədə yüksəldilməsinə nail olmuşdur. Cənab Prezident İlham Əliyev azərbaycançılıq məfkurəsini dövlətçiliyimizin ideoloji əsası kimi xarakterizə edərək demişdir: “Bizi əsrlər boyu bir millet, bir xalq kimi qoruyan, saxlayan dəyərlərimiz ol-

qorunmasını təmin etmək, habelə Azərbaycanı dünyada multikulturalizm mərkəzi kimi tanıtmaq və mövcud multikultural modelləri tedqiq və təşviq etmək məqsədilə 2014-cü ildə “Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzi” yaradılmış, mənəvi dəyərlərin qorunmasına və inkişafına, bu sahədə sosial layihələrin reallaşdırılmasına, həmçinin vətəndaşların dini etiqad azadlığının həyata keçirilməsinə dövlət dəstəyinin göstərilmesi məqsədilə 2017-ci ildə “Mənəvi Deyərlərin Təbliği Fondu” təsis edilmişdir. Azərbaycanda multikulturalizm ənənələrinin qorunub saxlanılması, daha da inkişaf etdirilmesi və geniş təbliği olunması məqsədilə 2016-ci il “Multikulturalizm İli”, İslam dünyasında həmrəyliyinin bərəqərar olmasında Azərbaycanın özünəməxsus mövqeyinin möhkəmləndirilməsini təmin etmək məqsədi ilə 2017-ci il “Islam Həmrəyliyi İli” elan olunmuşdur. Eyni zamanda, ölkəmizin paytaxtı Bakı şəhərində multikulturalizm, sivilizasiyalarası dialoq və tolerantlıq mövzusuna

muşdur. Bu gün bu məsələyə çox böyük diqqət göstərilir. Bu gün qloballaşan, çətinliklərlə üzləşən dünyada milli dəyərlərimiz bizim dövlətciliyimizin təməlini təşkil edir. Bizim dövlətciliyimizin çox möhkəm ideoloji əsasları vardır. Azərbaycanlılıq məfkurəsi bizim əsas ideoloji dayağımızdır". Bu gün azərbaycanlılıq - tekçə sosial-mədəni sferada deyil, eləcə də sosial-iqtisadi müstəvidə hər bir Azərbaycan vətəndaşının siyasi, mənəvi, hüquqi, sosial keyfiyyətlərini birləşdirək monolit bir xalq kimi milli bütövləşməsinin təməl prinsipi olmaqla ölkənin özünəməxsus inkişaf modelinin formallaşmasında müstəsna rol oynamaqdadır.

Xüsusi vurğulamaq lazımdır ki, son 15 ildə ölkəmizdə sosial həmrəylilik, sosial əməkdaşlıq və sosio-mədəni identifikasiya, vətəndaş həmrəyliyinə, xalq-iqtidar birliyinə əsaslanan ictimai-siyasi sabitliyin daha da gücləndirilməsinə nail olunması məhz azərbaycançılığın dövlət siyasetinin prioritet istiqaməti olaraq müəyyən edilməsi və bu istiqamətdə ardıcıl, məqsəd-yönüli işlərin həyatda keçirilməsi ilə əlaqədar olmuşdur. Xüsusilə, dünyada və yaxın coğrafiyamızda islamofobiya, ksenofobiya, antisemitizm, dini radikalizm və dini ekstremizm meyillərinin gücləndiyi, dini, etnik və siyasi zəmində qanlı toqquşmaların, vətəndaş mühərribələrinin, terror və s. kimi xoşagəlməz faciəli hadisələrin baş verdiyi bir şəraitdə ictimai-siyasi sabitliyin qorunması və onun daha da dərinləşdirilməsi həyatı vacib məsələyə çevrilmişdir. Hazırda Azərbaycan ərazisində 804-ü islam, 31-i qeyri-islam (xristian, yəhudi və s.) olmaqla 835 dini qurum, eyni zamanda, 2250 məscid, 14 kilsə, 7 sinagog fəaliyyət göstərir.

*kamülünə İlham Əliyev mərhələsi
lli ideologiyamızı və milli şüurun
Azərbaycan xalqının dünya birlili-
cədə yüksəldilməsinə nail olmuşdur*

yət göstərir. Göründüyü kimi, ehalisinin eksər hissəsinin müsəlman-türk mənşəli olmasına baxmayaraq, Azərbaycan çox-millətli və çoxkonfessiyalı ölkə hesab olunur və ölkəmizin geosiyasi mövqeyi mədəni, etnik və dini müxtəlifliklərin meydana gətirə biləcəyi riskləri, o cümlədən assimilyasiya və dövlətin unitar əsaslarına təhdid ola biləcək riskləri həzaman etibarlı şəkilde nəzarətdə saxlamağı teləb edir. Məhz azərbaycanlılıq məfkurəsində irali gelərək ölkəmizdə vətəndaş həmrəyliyinə əsaslanan əlverişli multikultural mühitin yaradılması nəticəsində Azərbaycan bu sahədə qibtə olunacaq səviyyədə makrososial və ictimai sabitliyə nail olmuş, bu gün əsl demokratik və liberal dəyərlərə əsaslanan dövlət idarəciliyi və dövlət siyasetini, nümunəvi tolerantlıq və multikulturalizmə əsaslanan həyat tərzini dünyaya təqdim etməkdədir.

Bu gün ölkəmizdə, sözün əsl mənasında, vətəndaş həmrəyliyi mövcuddur, müxtəlif dinlərə, konfessiyalara, etnik qruplara mənsub olan insanların bir arada sülh, əmin-amanlıq, qarşılıqlı hörmət və etimad şəraitində yaşaması üçün dövlət tərəfindən bütün şərait yaradılmışdır. 2003-2018-ci illər ərzində Azərbaycanda 220-dən çox məscid, kilsə, sinanqoqun tikilməsi, yaxud bərpa olunması və əsaslı surətdə yenidənqurulması bunun əyani sübutudur. Bunlarla yanaşı, ölkə başçısı cənab İlham Əliyevin müvafiq sərəncamları ilə azərbaycanlılıq məfkurəsinə uyğun olaraq tolerantlığın və mədəni, dini, linqvistik müxtəlifliyin qorunmasını təmin etmək, habelə Azərbaycanı dünyada multikulturalizm mərkəzi kimi tanıtmaq və mövcud multikul-

Rezî kim təmənninqədən və məvəud Multikultural modeləri tədqiq və təşviq etmək məqsədilə 2014-cü ildə "Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkezi" yaradılmış, mənəvi dəyərlərin qorunmasına və inkişafına, bu sahədə sosial layihələrin reallaşdırılmasına, həmçinin vətəndaşların dini etiqad azadlığının həyata keçirilməsinə dövlət dəstəyinin göstərilməsi məqsədilə 2017-ci ildə "Mənəvi Dəyərlərin Təbliği Fondu" təsis edilmişdir. Azərbaycanda multikulturalizm ənənələrinin qorunub saxlanılması, daha da inkişaf etdirilməsi və geniş təbliğ olunması məqsədilə 2016-cı il "Multikulturalizm İli", İslam dünyasında həmrəyliyinin bərqərar olmasında Azərbaycanın özünəməxsus mövqeyinin möhkəmləndirilməsini təmin etmek məqsədi ilə 2017-ci il "İslam Həmrəyliyi İli" elan olunmuşdur. Eyni zamanda, ölkəmizin paytaxtı Bakı şəhərində multikulturalizm, sivilizasiyalararası dialoq və tolerantlıq mövzusunu-

da çoxlu sayıda nüfuzlu beynelxalq tədbirler, konfrans və forumlar keçirilmişdir. Hazırda dünyanın 13, Azərbaycanın 28 ali təhsil müəssisəsində Azərbaycan multikulturalizmi kursu tədris olunur. Göründüyü kimi, Azərbaycan bu 15 il ərzində dünyada multikulturalizmin inkişafına böyük töhfələr verən nadir ölkələrdən birinə çevrilmişdir.

Eyni zamanda, bu istiqamətdə Prezident İlham Əliyevin şəxsi təşəbbüsü səyəsində 2008-ci ildən reallaşdırılmağa başlayan "Bakı Prosesi"ni xüsusilə qeyd etmək lazımdır ki, bunun da müxtəlif sivilizasiyalar və xalqlar arasında dialoq və əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsində müstəsna əhəmiyyəti beynəlxalq ictimaiyyət tərefindən qəbul edilmiş və böyük rəğbətlə qarşılanmışdır. Eləcə də 2009-cu ildə Bakı şəhərinin və bu il isə Naxçıvan şəhərinin İslam mədəniyyətinin paytaxtı elan olunması, xüsusilə 2017-ci ildə IV İslam Həmrəyliyi Oyunlarının Bakıda keçirilməsi və bu mötəbər, çoxmilletli, multi-idman turnirində ilk dəfə olaraq 54 müsəlman ölkəsinə təmsil edən 3 mindən çox idmançının iştirak etmesi Azərbaycanın İslam dünyasındaki nüfuzundan və

dünya müsəlmanlarının həmrəyliyinin gücləndirilməsi istiqamətində özünəməxsus ehəmiyyəti mövqeyindən xəber verir. Beləliklə, təsadüfi deyil ki, son 15 ilde **Azərbaycan beynəlxalq humanitar, mədəni, sivilizasiyalararası dialoq, multikulturalizm mərkəzlərindən birinə** çevrilərək dünya birliliyində yeni dəyər, yeni status qazanmışdır. Azərbaycan bu illər ərzində milli, mənəvi dəyərlərini zənginləşdirməklə yanaşı, ümum-bəşəri dəyərlərə və qlobal xarakterli problemlərin həllinə də çox mühüm töhfələr vermişdir. Bu gün Azərbaycan etibarlı tərəfdəş, qlobal və regional sülh, təhlükəsizlik, əməkdaşlıq və inkişaf təşəbbüskarı, sivilizasiyalararası dialoq məkanı, tolerantlıq və multikulturalizm mərkəzi, xarici və daxili siyasetdə hər zaman humanizm və ədalətliliyə söykənən dövlət kimi dünyada tanınır və bu dəyərlər sisteminin nümunəvi daşıycısı kimi böyük nüfuz qazanmışdır.

Xüsusi olaraq vürgülmələr lazımları ki, son 15 ilde **Azərbaycanda hüquqi-demokratik dövlət quruculuğu istiqamətində geniş islahatlar hayata keçirilmiş**, bütün fundamental azadlıqlar (söz, sərbəst toplaşma, mətbuat, vicdan azadlığı və s.) tam təmin edilmiş, vətəndaş cəmiyyəti institutlarının fəaliyyəti üçün əlverişli şərait formalasdırılmışdır. Bu dövrdə dövlətçiliyimizin konstitusion əsaslarının təkmilləşdirilməsi istiqamətində mühüm əhəmiyyət kəsb edən mütərəqqi addımlar atılmışdır. Bildiyimiz kimi, hər bir ölkədə Konsitutisiya cəmiyyət həyatının iqtisadi, siyasi, sosial, mədəni və digər sahələrində yaranan münasibətləri tənzimləyən, dövlətin institusional sistemini və ölkənin gələcək inkişaf istiqamətlərini müəyyənləşdirən, həmcinin vətəndəş cəmiyyəti-

şüalan, hərmişin təcərrüatı təmmin yeri
nin formallaşmasını, insan hüquqları və
azadlıqlarını təmin edən ali qanunvericili-
lik sənədi hesab edilir. Xalqımızın xoş-
bəxtliyi ondadır ki, müstəqil Azərbaycan-
ın Konstitusiyasının hazırlanması Ulu
öndər Heydər Əliyevə nəsib olmuş və O,
bu vəzifənin öhdəsindən çox məharətələ
və uzaqqorənliliklə gəlmışdır. Bu Konsti-
tusiya ilə müstəqil Azərbaycanın dövlət
quruculuğunun hüquqi əsasları müəyyən
edildi, Azərbaycan demokratik, hüquqi,
dünyəvi dövlət kimi ilk dəfə olaraq insan
hüquqlarının prioritətiyi və hakimiyyət
bölğüsünün demokratikliyini özünün gə-
ləcək inkişaf yolu kimi seçmişdir. Belə-
liklə, 1995-ci ildə Azərbaycan Respublikası-
nın yeni Konstitusiyasının qəbulu
müstəqillik tariximizin şərəfli səhifələrin-
dən biri olmaqla, müasir Azərbaycan
dövlətçiliyinin inkişafında müstəsna rol
oynamış və oynamaqdadır.

lobal çağrışılara, dinamik dəyişen geosiyasi şəraitin xarakterinə, ölkədə həyata keçirilən köklü islahatlara adekvat olaraq ümummilli inkişaf maraqları kontekstində referendumlar yolu ilə Konstitusiyaya əhəmiyyətli dəyişikliklər qəbul edilmişdir. Bu dəyişikliklər neticəsində ölkədə seçki sistemi daha da təkmilləşdirilmiş, insan hüquq və azadlıqlarının təminatı gücləndirilmiş, dövlətin sosial məsuliyyətinin artırılması, yerli özünüidarənin inkişafı və s. istiqamətlərdə müttəqqi dəyişikliklər baş vermişdir. Xüsusilə 2016-cı ildə qəbul edilən sonuncu dəyişikliklər bugünkü Azərbaycan cəmiyyətində mövcud olan ictimai-siyasi və iqtisadi sabitliyi qoruyub saxlamaq, dövlət hakimiyəti institutlarının fəaliyyətini, dövlət təhlükəsizliyi və ordu quruculuğunu təkmilləşdirmək, vətəndaşların hüquq və azadlıqlarının təminatını gücləndirmək, gənclərin ölkənin ictimai-siyasi həyatında daha feal iştirakını təmin etmək, mülkiyyət və əmək münasibətlərində səmərəliliyi və sosial məsuliyyəti artırmaq istiqamətində səmərəli islahatlar həyata keçirməyə əlverişli hüquqi təminat yaratmışdır.

2016-ci il referandumunun ən mü hü mə nəticələrindən biri də ölkəmizdə dövlət idarəciliyi sisteminin daha da tək-milləşdirilməsinə xidmət edən vitse-prezidentlik institutunun təsis olunmasıdır. Məhz bu mütərəqqi dəyişiklik nəticəsinde 21 fevral 2017-ci il tarixində Mehriban xanım Əliyevanın Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti təyin edilməsi Azərbaycanın ictimai-siyasi həyatında müstəsna əhəmiyyət kəsb edən çox müdrik bir qərar olmuşdur. Belə ki, o, bu dövrə qədər Azərbaycanın birinci xanımı, Milli Məclisin deputati, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədr müavini, Heydər Əliyev Fondunun, Azərbaycan Mədəniyyət Fondunun və Azərbaycan Gimnastika Federasiyasının prezidenti, UNESCO və İSESCO-nun xoşməramlı səfiri kimi gördüyü genişmiqyaslı və çoxşaxəli işlərlə özünü nəinki Azərbaycanda və yaxın coğrafiyada, eləcə də dünyada böyük nüfuzlu sahib olan dövlət xadimi kimi tanılmış və təcrübəli siyasetçi, yüksək idarəetmə və təşkilatçılıq məhərətinə malik səriştəli dövlət adamı kimi tamamile doğrultmuşdur. Ölkə ictimaiyyəti tərefindən də birmənalı şəkildə müsbət qarşılanan bu qərar hər şeydən önce Azərbaycan dövlətçiliyinin möhkəmləndirilməsinə, milli təhlükəsizliyimizin qorunmasına və Heydər Əliyev siyasetinin uğurla davam etdirilməsinə xidmət edəcəkdir. Mehriban xanım Əliyevanın yeni, yüksək məsuliyyət tələb edən Birinci vitse-prezident vəzifəsinə təyin olunması, eyni zamanda, Azərbaycan qadınının cəmiyyətdəki rolunun artırılmasına, xalqımızın sosial, mədəni rıfahının və ölkəmizin beynəlxalq nüfuzunun yüksəldilməsinə əhəmiyyətli töhfə-

Dövlət idarəciliyi sisteminin təkmil-leşdirilməsi və effektivliyinin yüksəldil-məsi ilə yanaşı, bu dövrde həyatə keçirilmiş islahatların məntiqi nəticəsi ola-raq, ölkəmizdə formalasdırılmış tam demokratik və şəffaf şəraitdə minlərlə və-təndaş cəmiyyəti institutları - siyasi partiylar, qeyri-hökumət təşkilatları, küt-ləvi-informasiya vasitələri (KİV), həmkar-lar ittifaqları, sahibkarlıq subyektləri azad fəaliyyət göstərir, dövlət tərefindən onların fəaliyyətini dəstəkləyən zəruri hüquqi, inzibati və maliyyə dəstəyi mex-nizmləri tətbiq edilir. Hazırda ölkədə 55 siyasi partiya, 3 mindən çox qeyri-hökumət təşkilatı, 5 mindən çox KİV-ler, 2 milyona yaxın insanı birləşdirən həmkarlar ittifaqları sərbəst fəaliyyət göstə-rir. Hər il siyasi partiyların fəaliyyətinin maliyyələşdirilməsinə dövlət büdcəsin-dən vəsaitlərin ayrılması, qeyri-hökumət

təşkilatlarının bir çox layihələrinin dövlət tərəfindən qrant maliyyələşdirilməsi, KİV-in maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi, jurnalistlərin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi, eləcə də onların mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində görülən işlər respublikamızda siyasi plüralizmin, söz və mətbuat azadlığının təmin olunmasına, bir sözlə, vətəndaş cəmiyyəti quruculuğuna dövlətin diqqət və qayğısının bariz təzahürleridir. Ölkəmizdə siyasi, iqtisadi, sosial, medeni sferalarda könüllü olaraq yaranan və fəaliyyət göstərən vətəndaş cəmiyyəti institutları bu gün ictimaiyyəti maraqlandıran məsələlərə dövlət tərəfindən heç bir təzyiq olmadan azad şəkildə münasibet bildirir, ictimai müzakirələrə fəal surətdə cəlb olunur, qəbul ediləcək qanun layihələri ilə bağlı təkliflər və təşəbbüsler irəli sürür, maarifləndirici layihələr həyata keçirirlər və beşərliklə, vətəndaş maraqlarından çıxış edərək dövlət strukturları ilə effektiv münsabatlar sistemi formalasdırılmışlar.

Son 15 ilde Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan Respublikası dövlət quruculuğunun bütün isitiqamətlərində olduğu kimi, xarici siyaset sahəsində də ciddi uğurlu addımlar atmışdır. Əsası Ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş xarici siyaset strategiyası tarixi təcrübəni, geosiyasi reallıqları nəzəre alaraq, çoxvəktorlu və tarazlaşdırılmış əsasda praqmatik və realist prinsiplərlə həyata keçirilir. Bu müstəqil siyasetin əsasını Azərbaycanın milli maraqları və ölkə vətəndaşlarının mənafeyinin və təhlükəsizliyinin qorunması təşkil edir. **Məhz bu prizmadan** yanaşaraq milli maraqlara söykənən müstəqil xarici siyaset yürütməklə ölkəmiz dünyada etibarlı tərəfdəş kimi

Prezident İlham Əliyevin son dərəcə düşümülmüş və əzaqgörən siyaseti natiqəsində işgalçı Ermənistən bütün beynəlxalq layihələrdən təcrid edilərək, bu coğrafiya üçün əhəmiyyətsiz və inkişaf yolunda başlıca mənəə yaradan ölkəyə çevrilmişdir

min edə bilmişdir. Təbii ki, bu layihələr həm Azərbaycana, həm də iştirakçı ölkələrə böyük dividendlər, faydalar getirir və şübhəsizdir ki, gələcək dövrlərdə də ölkəmizin regionda təhlükəsizliyinin təmin edilməsinə, səmərəli siyasi-iqtisadi əlaqəlerinin inkişaf etdirilməsinə əhəmiyyətli töhfələr verəcəkdir.

Məhz 15 il ərzində xarici siyaset sahəsində eldə edilmiş uğurların nəticəsi dır ki, Prezident İlham Əliyev hakimiyyətə gəldiyi gündən etibarən Ermənistan-Azərbaycan Dağılıq Qarabağ problemi ilə bağlı prinsipial mövqeyini yüksək siyasi iradəsi, intellekti və diplomatik məharəti sayesində - BMT-nin Baş Assambleyası, ATƏT, AŞPA, Avropa İttifaqının Parlament Assambleyası, İOT və s. nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların müvafiq sənədlərində eks olunmasına nail ola bilmüşdir və bu da problemin yalnız ölkəmizin ərazi bütövlüyünün təmin olunması prinsipi ilə həllinin mümkünluğu deməkdir. Eyni zamanda, Prezident İlham Əliyevin sondərəcə düşünlümiş və uzaqgörən siyaseti nəticəsində işgalçı Ermənistan bütün beynəlxalq layihələrdən təcrid edilərək, bu coğrafiya üçün əhəmiyyətsiz və inkişaf yolunda başlıca mənəvə yaradən ölkəyə çevrilmişdir.

Böyük qürur hissi ilə qeyd edilməlidir ki, Prezident İlham Əliyevin son illərdə Ali Baş Komandan kimi diqqət və qayğısı sayesində ölkəmizin hərbi qüdrəti əhəmiyyətli dərəcədə yüksəlmışdır. Bu il 26 iyun Azərbaycan Ordu-sunun 100 illiyi və 15 sentyabr Bakının işğaldan azad olunmasının 100 illiyi münasibətə keçirilmiş iki möhtəşəm hərbi paradda ölkəmizin hərbi-müdafia potensialının kiçik bir hissəsi Azərbaycan xalqına və dünyaya nümayiş etdirildi. Həzirdə dünyada ən güclü 50 ordu sırasın-

da Azərbaycanın Silahlı Qüvvələrinin də yer alması bunun bariz nümunəsidir. Ordu muzun gücünün və döyüş qabiliyyətinin ən real təsdiqi isə Silahlı Qüvvələrimizin 2016-ci ilin aprel və 2018-ci ilin may ayında qısa müddət ərzində min-lərlə hektar ərazini işgalçılardan azad etməsidir. Qürurverici faktdır ki, döyüşlərdə əsasən yerli istehsal olan hərbi məhsullardan istifadə edilmişdir. Qeyd etmək lazımdır ki, hazırda ölkəmizdə 1200 adda hərbi təyinatlı məhsul istehsal edilir və eyni zamanda, istehsal olunan bu məhsullar daxili ehtiyaclarımızı tam ödəmək yaxşı, dünyanın onurları ölkəsinə ixrac olunmaqdadır ki, bu da ölkəmizin hərbi-strateji mövqeyinə keyfiyyətə yəni yeni mezmun qazandırmışdır.

Şübhesizdir ki, əlde edilmiş bütün bu misilsiz nailiyyətlər qlobal siyasi-iqtisadi arenada böyük “nümayiş effekti” yaradaraq, bu gün Azərbaycanla strateji əməkdaşlığının inkişafında ve dərinleşdirilməsində maraqlı olan ölkələrin diqqətini celb edir və sayını əhəmiyyətli dərəcədə artırır.

Bütün bunlar bir daha təsdiq edir ki, cənab İlham Əliyev ötən dövr ərzində həyata keçirdiyi genişmiqyaslı, misilsiz işləri ilə, həqiqətən də, hər bir azərbaycanlının Prezidenti olduğunu tam təsdiq etmişdir. Azərbaycan ərazişinə, əhalinin sayına və iqtisadiyyatının həcminə görə böyük ölkə olmasına da, onun İlham Əliyev kimi böyük Lideri, müdrik və uzaqqorən rəhbəri vardır. ABŞ-ın nüfuzlu konqresmeni Kurt Ueldonun sözləri ile desək: "Bir çox xalqlar arzulayırlar ki, onların da cənab İlham Əliyev kimi bacarıqlı, 5 dildə danışa bilən, müxtəlif mövzulara dair geniş bilgilərə malik, geniş dünyagörüşlü Lideri olsun. Hesab edirəm ki, bu mənada Azərbaycan xoşbəxt ölkədir, çünkü bu ölkəyə İlham Əliyev kimi Lider qismət olmuşdur". Mehz İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə bu gün ölkəmizdə müasir, müstəqil Azərbaycan dövlətinin banisi Ümummilli lider Heydər Əliyev siyaseti yaşayır və cəmiyyətimizin həyatında, dünyada baş verən proseslərə, müasir dövrün tələb və çağırışlarına uyğun olaraq təkmilləşdirilir, modernləşdirilir və uğurla davam etdirilir. Heç bir alternativi olmayan bu ümummillili inkişaf yolu həm müasir Azərbaycanın memarı Ümummillilidə Heydər Əliyevin, həm də 100 illiyini qeyd etdiyimiz Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin qurucularının xalqımızın suveren və firavan gələcəyi ilə bağlı arzularını tam gerçəkiyə çevirməklə yanaşı, bizi daha böyük uğurlara, tərəqqiyə və ümumxalq rifahına aparır.

Ümumdünya İnsan Hüquqları Beyannaməsinin 70 illiyi münasibətilə Bakıda sərgi açılıb

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Azərbaycandakı nümayəndəliyi İnsan Hüquqları Günü və Ümumdünya İnsan Hüquqları Beyannaməsinin 70 illiyi münasibətilə Bakıdakı Muzey Mərkəzində sərgi təşkil edib.

AZRTAC xəber verir ki, sərginin açılışında çıxış edən BMT-nin Azərbaycandakı rezident eləqələndiricisi Qulam İshaqzai 70 il əvvəl qəbul edilmiş Ümumdünya İnsan Hüquqları Beyannaməsi haqqında danişib. Bildirilir ki, bəyannamədə öz əksini tapan prinsiplər 1948-ci il-dəki aktuallığını bu gün də qoruyub saxlayır. Prinsiplər bizi öz hüquqlarımızı, eləcə də digər insanların hüquqlarını müdafiə etməyə, həmçinin

bizi qoruyan hüquqları bilməye çağırır. Eyni zamanda, bu sənədin qəbulu ilə dillindən, dinindən, cinsiyətindən asılı olmayaraq, her kəsin azad hüquqlara malik olduğunu bəyan edilib.

Qulam İshaqzai söyləyib ki, bu bəyannamə 500-dən çox dildə tərcü-

mə edilib. O, bəyannamənin inqilabi təsira malik olduğunu vurğulayaraq qeyd edib ki, sənəd siyasi, mülki, sosial, iqtisadi sahələrdə insan hüquqlarının formalaşmasında bir baza rolu oynayır. Bəyannamə bununla bağlı siyasetin, konstitusiyalı formalaşmasında əsas olub, bəy-

nəlxalq insan hüquqları üçün təməl yaradıb.

İnsan hüquqları üzrə müvəkkil Elmira Süleymanova bildirib ki, bəyannamənin prinsipləri sonralar digər sənədlərdə, konstitusiyalarda, konvensiyalarda öz əksini tapıb. Sənəddən sonra iki pakt da qəbul olunub ki, burada da insan hüquqları sahəsində bütün istiqamətlər öz əksini tapıb.

Milli Məclis sədrinin müavini, İnsan hüquqları komitəsinin sədri Bahar Muradova çıxış edərək bildirib ki, insan hüquqlarının təməni üçün seydlərimizi birləşdirməliyik, yorulmadan hədəfə doğru getməliyik.

Cüntü yolun sonunda insan və onun hüquqları dayanır. Nə qədər bəşəriyyət var, insan hüquqları olacaq və bizi de bu hüquqlara öz töhfəmizdir.

Azərbaycan Milli QHT Forumunun prezidenti Rauf Zeyni deyib ki, insan hüquqları sahəsində berabərliyin təmİN ediliməsi çox önemlidir. O, Azərbaycanda insan hüquq və azadlıqlarının yüksək səviyyədə qorunduğu vurğulayıb.

Üç gün davam edəcək sərgidə dünəninin her yerdindən olan karikaturaçı rəssamların bəyannamənin 30 maddəsində hesə etdikləri əsərlər 40 tanınmış qrafik dizaynerin insan hüquqlarına dair təxəyyüllerinin təsvir olunduğu və her kəsi insan hüquqlarının müdafiəsindən çağırın posterlər nümayiş olunacaq. Bununla yanaşı, ziyançılar BMT agentliklərinin dərc etdiyi müxtəlif nəşr və tədris materialları ile tanış ola və onları elde edə biləcəklər.

Dekabrın 10-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət idarəciliyin Beynəlxalq Münasibətlərin Araşdırılması Mərkəzinin sədri, siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru Rufiz Qonaqovun "Xəzər hövzəsi və enerji təhlükəsizliyi" adlı kitabının təqdimati olub. Kitabın elmi redaktoru və önsözün müəllifi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İctimai-siyasi məsələlər üzrə köməkçi, tarix elmləri doktoru, professor Əli Həsənovdur.

"Xəzər hövzəsi və enerji təhlükəsizliyi" kitabının təqdimati olub

Dekabrın 10-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət idarəciliyin Beynəlxalq Münasibətlərin Araşdırılması Mərkəzinin sədri, siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru Rufiz Qonaqovun "Xəzər hövzəsi və enerji təhlükəsizliyi" adlı kitabının təqdimati olub. Kitabın elmi redaktoru və önsözün müəllifi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İctimai-siyasi məsələlər üzrə köməkçi, tarix elmləri doktoru, professor Əli Həsənovdur.

Əvvələce Ulu önder Heydər Əliyevin xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

AZRTAC xəber verir ki, tədbiri açan Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət idarəciliyin rektoru, akademik Urxan Ələkbərov əsas prioritetləri Ulu önder Heydər Əliyev tərəfindən müəyyən olunan və bu gün Prezident İlham Əliyevin siyasi iradəsi ilə balanslaşdırılan enerji siyasetinin uğurlarını qeyd edib. O, "Xəzər hövzəsi və enerji təhlükəsizliyi" kitabının Xəzərin hüquqi statusunun müəyyən olunduğu bir vaxtda əsərəyə gelmesinin əhəmiyyətindən danışib.

Akademik bildirib ki, Əməkmilli lider Heydər Əliyev tərəfindən əsaslı qoyulan balanslaşdırılmış enerji siyaseti kursunun həm də enerji təhlükəsizliyi baxımından təhlili məsələləri, Prezident İlham Əliyevin bu siyaseti uğurla davam etdirirməsi, Xəzərin hüquqi statusu ilə bağlı danişqılar prosesi, xəzəryani dövlətlərin münasibətləri, elde edilən nəticələ-

rin təhlili tədqiqatın başlıca məqsəd və vəzifələri sırasındır. Elmi-praktiki əhəmiyyətə malik yeni nəşrde xəzəryani ökelerin regional maraqlarının analitik təhlili aparılıb.

Kitabın reyçilərindən olan Milli Məclisin deputati, professor Elman Nəsimov deyib ki, elmi-tədqiqat esərində enerji resurslarının mühüm siyasi cəkiyi malik olduğu göstərilib.

Bir zamanlar fövqəldövlət anlayışı nüvə silahına sahib olmaqla müeyyənmişdir. Bu gün isə bu, enerji resurslarının malik olmaqla təyin olunur. Azərbaycanın Avropanın enerji təhlükəsizliyinin teminində mühüm rol oynadığını deyən E.Nəsimov vurğulayıb ki, ölkəmiz kəhən qite üçün enerji mənbəyidir. Azərbaycanın bu cür ənənə yərə sahib olması Ulu önder Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu regional enerji siyaseti ilə bağlıdır. Bu gün bu siyaset Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilərək Xəzər dənizində süh və əmin-amanlığı möhkəmləndirib.

Milli Məclisin İctimai birliklər və dini qurumlar komitəsinin sədri Sıyahıyu Novruzov uşaq enerji təhlükəsizliyinin mühüm olduğunu daşıdırıb.

Sonda çıxış edən müəllif Rufiz Qonaqov tədbirin təşkilatçılara və iştirakçılara minnətdarlığını bildirib, kitab haqqında ətraflı məlumat verib.

zəri və təcrübə aspektlərinə xüsusi yer ayırb. Kitabda dünyada baş veren münəqşələr kontekstində Xəzərin statusu ilə əlaqədar Xəzəryani dövlətlər arasında eldə edilmiş konsensusun beynəlxalq hüquqi və politoloji əhəmiyyəti uğurla tədqiq edilib, hövzə dövlətləri arasında Azərbaycanın potensial imkanları və onun üstün cəhətləri sistemli şəkildə müqayisə olunub.

Milli Məclisin İqtisadi siyaset, sənəve və sahibkarlıq komitəsinin sədri, akademik Ziyad Səməzdə bildirib ki, kitabda Xəzər etrafında gəden siyasi prosesler düzgün təlli olunub. "Ulu önder Heydər Əliyevin müəyyənəldirdiyi düzgün

RUFIZ QONAQOV
XƏZƏR HÖVZƏSİ VƏ ENERJİ TƏHLÜKƏSİZLİYİ

strategiyanın nəticəsidir ki, ölkəmiz bu gün müstəqil siyasetə və iqtisadiyyata malikdir", deyən komitə sədri Azərbaycanın XXI əsrde enerji və enerji təhlükəsizliyi məsələləri istiqamətində en sabit ölkə olacağını, bu gün Prezident İlham Əliyevin rehberliyi ilə reallaşdırılan böyük layihələrin həm də regionu sadıbilik diyarına çevirəcəyi bildirib.

Daha sonra filologiya üzrə elmlər doktoru Rövşən Məmmədov, "BP Azerbaijan" şirkətinin əlaqələr, xariçi işlər və strategiya üzrə vitse-prezidenti Bəxtiyar Aslanbəyli, siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru Hüseyin İbrahimov çıxış edərək "Xəzər hövzəsi və enerji təhlükəsizliyi" kitabının aktuallığını danışib.

Sonda çıxış edən müəllif Rufiz Qonaqov tədbirin təşkilatçılara və iştirakçılara minnətdarlığını bildirib, kitab haqqında ətraflı məlumat verib.

"Kompas" və "Öz sözünü de" təlimat vəsaitlərinin Azərbaycan dilinə tərcümə edilmiş versiyalarının təqdimati olub

Dekabrın 10-da Bakıda Gənclər və idman Nazirliyinin, Avropa Şurası Gənclər Departamentinin birge təşkilatlığı, gənclərin iştirakı ilə insan hüquqları və vətəndaşlıq təhsili üzrə milli forum keçirilib. Forum çərçivəsində gənclərin iştirakı ilə insan hüquqlarının təhsili üzrə "Kompas" və gənclərin ictimai heyatda yerli və regional seviyyədə iştirakınadır. "Öz sözünü de" təlimat vəsaitlərinin Azərbaycan dilinə tərcümə edilmiş versiyalarının təqdimati olub.

AZRTAC xəber verir ki, forumun keçirilməsindən məqsəd Azərbaycanda insan hüquqları və vətəndaşlıq təhsili bərədə gənclər, təhsil və insan hüquqları sahəsində fealiyyət göstərən tərcəfələr və iştirakçılarla fikir mübadiləsi aparılmışdır.

Milli Məclis sədrinin müavini, parlamentin İnsan hüquqları komitəsinin sədri Bahar Muradova tədbirde çıxış edərək bildirib ki, bu gün dünyada insan hüquqları ilə bağlı veziyəti narahatvericidir. Münəqşələr nəticəsində dünyada fundamental insan hüquqlarının pozulması ilə yanaşı, müxtəlif cəmiyyətlərdə irqi,

dini ayrı-seçkilik halları da cəxalıb. Azərbaycanda insan hüquqları ilə bağlı mükemməl qanunvericilik bazasının yaradıldığı deyən B.Muradova bildirib ki, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında və digər qanunvericilik aktlarında insan hüquqlarının, azad yaşamaq, təhsil almaq və digər fundamental hüquqlarının temin edilməsi əksini tapıb. Azərbaycan bə istiqamətdə beynəlxalq konvensiyalara qoşulub, aidiyəti təşkilatlarla əməkdaşlıq edir. İnsan hüquqlarının temin edilməsi sahəsində gənclərin genişməsi işlər ələkməzde daha nikbin geleceyi proqnozlaşdırmağa imkan verir.

Gənclər və idman nazirinin müavini intiqam Babayev çıxışında bildirib ki, gənclərin iştirakı ilə insan hüquqlarının təhsili üzrə "Kompas" və gənclərin ictimai heyatda yerli və regional seviyyədə iştirakına dair "Öz sözünü de" təlimat vəsaitlərinin Azərbaycan dilinə tərcümə olunması gənclərin insan hüquqları mənzərəsindən əməkdaşlıq etməsinə müsbət tekan verəcək. Gənclər və idman Nazirliyi ilə Avropa Şurası arasında xüsusi ikitərəfi əməkdaşlıq fealiyyətləri ilk dəfə olaraq Avropa Şurasının 2016-

tehsil üzrə Avropa Şurası Xartiyası"nın icrası prosesində gənclər sahəsində çalısan yeri-hökumət təşkilatlarının roluunu dəsteklemək və gücləndirməkdir. Buna nail olmaq üçün insan hüquqlarının təhsili üzrə vəsaitlərin pozulması və paylaşılması ilə yanaşı, təlimçilər, multiplayerler və insan hüquqlarının təhsili vəzifəkötürmələri ilə hazırlanmışdır. Layihə çərçivəsində "Kompas" və "Öz sözünü de" vəsaitlərinin Azərbaycan dilinə tərcüməsi sahəsindən istifadəsi bu təşiqatın dövründən işləndən danışib.

İnsan hüquqları üzrə müvəkkil (ombudsman) Elmira Süleymanova bildirib ki, Əməkmilli lider Heydər Əliyev Azərbaycanda hakimiyyət qayğılarından sonra ölkəmizdə digər sahələrdə yanaşı, insan hüquqlarının temin olmasına da xüsusi diqqət yetirib. Ulu öndərin bilavasitə rəhbərliyi ilə hazırlanmış 1995-ci ilde ümumxalq səsvermesi ilə qəbul olunan müstəqil Azərbaycanın ilk Konstitusiyasında bütün fundamental hüquqlar ekinci tapıb.

Diqqətli çatdırılbı ki, insan hüquqları sahəsində problemlərdən biri gender bərabərliyinin pozulmasıdır. Azərbaycan bə istiqamətdə də mühüm tədbir olunur.

İşləyət Planına daxil edilib. Bu fealiyyət Azərbaycandan olan genç liderlər və feallar üçün bacarıq artırma tədbirləri, insan hüquqları təhsili və demokratik vətəndaşlıq layihələri üzrə qruplaşdırılır.

Gənclərin Azərbaycanda heyata keçirilən dövlət siyasetinin mühüm istiqamətlərindən birini təşkil etdiyini deyən nazir müvəkin ölkəmizdə bu təşiqatı dövründən işləndən danışib.

İnsan hüquqları üzrə müvəkkil (ombudsman) Elmira Süleymanova bildirib ki, Əməkmilli lider Heydər Əliyev Azərbaycanda hakimiyyət qayğılarından sonra ölkəmizdə digər sahələrdə yanaşı, insan hüquqlarının temin olmasına da xüsusi diqqət yetirib. Ulu öndərin bilavasitə rəhbərliyi ilə hazırlanmış 1995-ci ilde ümumxalq səsvermesi ilə qəbul olunan müstəqil Azərbaycanın ilk Konstitusiyasında bütün fundamental hüquqlar ekinci tapıb.

Xüsusi təşşirli şəhər səfir Elşad İsgəndərov və Azərbaycan Respublikası Gənclər Təşkilatları Milli Şurasının sədri Məryem Məcidova forumun təşkilinə və her iki vəsaitin Azərbaycan dilinə çapdan çıxmamasının gənclərin insan hüquqları ilə bağlı biliklərinin artırılmasında rolunu vurğulayıblar.

Sonda "Kompas" və "Öz sözünü de" təlimat vəsaitlərinin Azərbaycan dilinə tərcümə edilmiş versiyaları təqdim olunur.

Daha sonra ortaq fealiyyət çərçivəsində keçirilən seminarlar iştirakçılarına sertifikatlar təqdim olunub.

Açılış çıxışlarından sonra Avropa Şurasının gənclər departamentinin təhsil və təlim şöbəsinin müdürü Rüy Qomeş "Demokratik vətəndaşlıq və insan hüquqlarının təhsilinə dair Avropa Şurasının praktiki yanşamaları" mövzusunda təqdimatla çıxış edib.

Qomeş fasilədən sonra tədbir işi "Azərbaycanda insan hüquqlarının təhsili və gənclərin iştirakı - çağrışlar və perspektivelər" mövzusunda panel iclası ilə davam etdirilib. İcləsən gənclər və idman nazirinin müavini Ferhad Hacıyev, Təhsil İşçilərinin Peşəkar İnkışafı İnstitutunun direktori, Avropa Şuras

Jurnalistlər hər zaman Ulu öndər Heydər Əliyevdən atalıq qayğısı, doğmalıq hiss ediblər

"SƏS" qəzetiinin baş redaktoru
Bəhruz Quliyev www.yap.org.az
saytına müsbəhə verib:

sayısına müsanibə verib:

- Bəhruz müəllim, xalqımız Ulu öndər Heydər Əliyevin anim gününü qeyd edir. Siz, bir mətbuat nümayəndəsi ola-

Ulu öndər Heydər Əliyevin
anım gününü qeyd edir. Siz,
bir mətbuat nümayəndəsi ola-
raq, xalqımızın Ümummilli li-
deri, baş naziri, filialının

**deri barədə hansı fikirlərinizi
bölüşərdiniz?**

- İlk olaraq, qeyd etmək istərdim ki, Azərbaycan xalqının böyük oğlu, dahi şəxsiyyət Heydər Əliyev bu gün cismən aramızda olmasa da, Onun əbədiyaşar ideyaları daim hə-yata keçirilməkdə, reallaşdırılmaqdadır. Biz Heydər Əliyev deyərkən, müasir, müstəqil Azərbaycanın, onun tərəqqisinin, inkişafının mən-

zərəsinin şahidlərinə çevrilirik. Məhz Onun sayəsində bu günün Azərbaycanı dünya məqyasında la-yiqli mövqeyini tutub, lider ölkələr sırasındaki yerini möhkəmləndirə-rək, söz sahibinə çevrilib. Ölkəmi-zin bütün sahələrdə əldə etdiyi inki-şaf və tərəqqi mətbuatımızdan da yan keçməyib. Demokratik media-nın və azad sözün bugünkü reallığı bütün mənalarda həmin faktorların bariz göstəricisi olaraq qiymətləndi-rilməkdədir. Azərbaycan mətbuatı heç vaxt indiki qədər dövlət və icti-mai qayğı ilə əhatə olunmayıb. Elə-cə də dünyanın heç bir ölkəsində Azərbaycanda olduğu qədər mət-buata xüsusi diqqət və qayğı möv-cud deyil. Məhz bu baxımdan, Azər-baycan mətbuatının bugünkü inki-şaf səviyyəsi haqqında danışarken, sözün həqiqi mənasında, keçilmiş uzun və mürəkkəb yol göz önündə canlanır. Bu mənada, insanda me-diamızın inkişafı ilə bağlı çoxsaylı suallar da meydana çıxır. Düşünü-rük ki, necə oldu Azərbaycan mət-buati qısa müddət ərzində bu qədər inkişaf etdi, maddi-texniki vəziyyəti yüksəldi, demokratikləşdi?

Məhz səslənən suala cavab axtararkən, ilk olaraq lider faktoru və mətbuatın inkişafı istiqamətində həyata keçirilən islahatların əhəmiyyəti önə çıxır. Ele reallaşdırılan fəaliyyətin və islahatların nəticəsində ötən zaman ərzində söz, fikir və özünüifadə azadlığının təmin və müdafiə olunması yönündə fundamental nailiyətlər elda edilir.

- Bu fikirlərinizi hansı aspektlərə şərh edərdiniz?

- Bilirsiniz, bu aspektlər bir sıra tarixi faktlara əsaslanır. Bu baxımdan, qeyd etmək yerinə düşər ki, 1991-ci ildə müstəqilliyimizin ikinci dəfə ildə olunmasının ardından mətbuat sahəsindəki vəziyyət də, digər sahələrdə olduğu kimi, ürəkaçan deyildi. Təsadüfi şəxslərin ölkə rəhbərliyinə gəlməsi, ölkənin silahlı qruplaşmaların mübarizə meydani na çevrilmesi və ölkədə qeyri-sabit vəziyyətin yaranması təbii olaraq mətbuatın da inkişafına maneələr töredirdi. Həmin vaxtlarda çətinliklə nəşr edilən qəzetlərə yaradılan bürokratik əngeller əsl həqiqətin xalqa çatdırılmasına mane olurdu. AXC-Müsavat hakimiyətinin jurnalistikaya, jurnalistlərə münasibəti hakimiyətdə təmsil olunma səviyyələri ilə adekvat idi. Məmurlar istənilən jurnalist haqqında istədiyi qərarı verirdi və söz azadlığı, fikir plüralizmi kimi məfhumlar Azərbaycana yad meyarlara çevrilmişdi. İstər Həsən bəy Zərdabi dövründən miras qalan, istərsə də Ümummilli liderimiz Heydər Əliyev tərəfindən formalasdırılan milli mətbuat ənənələri kobud şəkildə dağıdılırdı. Millətin gərgin psixoloji durumundan istifadə edərək şəntaj, hədə-qorxu yolu ilə pul qazanmaq hərisliyi bəzi məqamlarda jurnalist adına lekə vurul-

ranın ləğv olunması haqqında Fərmanın imzalanması həmin dövr üçün inanılmaz addım idi. Bu, çox böyük siyasi iradə tələb edirdi. Belə bir missiyani məhz Ulu öndər Heydər Əliyev həyata keçirdi. Ulu öndər Heydər Əliyev bu qərarı verməklə böyük siyasi iradə nümayiş etdirdi. Bununla da Azərbaycan mətbuatının inkişafında yeni mərhələnin başlanğıcı qoyuldu. Məhz senzurənin ləğvindən sonra jurnalistlərin öz peşələrinə münasibətdə məsuliyyəti də artdı. Çünkü senzura yaradıcı insanlar üçün bir buxov idi. 6 avqust Fərmanı həm də o dövrə postsovət məkanında ilk olaraq Azərbaycan mətbuatının dövlət nəzarətindən çıxmasına şərait yaratmışdı. Yəni bu məzmunlu Fərman yeganə olaraq Azərbaycanda verilmişdi.

1999-cu ilin sonunda isə "Kütlə-

torunun inkişafı yönündə fundamental addımlar atıldı, söz, fikir və özünüifadə azadlığının təmin və müdafiə olunması yönündə fundamental nailiyyətlər əldə edildi. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən rasional siyaset kursu nəticəsində iqtisadi qüdrətimiz artıqca mətbuatın maddi probleminin həlli ilə bağlı çox ciddi addımlar atıldı və müvafiq tədbirlər görüldü. İlk növbədə, öz peşəsinini dürüst və obyektiv surətdə yerinə yetirən, Azərbaycan mətbuatının inkişafına xüsusi xidmət edən ayrı-ayrı jurnalistlərin müxtəlif problemlərinin həlli ilə bağlı fundamental addımlar atılmağa başlandı. Bununla yanaşı, Kütləvi İnformasiya Vasitələrinə Dövlət Dəstəyi Konsepsiyasının qəbul olunması ilə bağlı qərarın qəbul olunması, Kütlə-

Amma mətbuatın inkişafının qarşısını alan, onu dar çərçivədə məhdudlaşdırıran antidemokratik siyasetə Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin 1993-cü ildə xalqın təkidi və tələbi ilə yenidən siyasi hakimiyyətə qayıdışı ilə son verildi. Azərbaycanda ictimai-siyasi sabitliyin yaradılması, vətəndaşların təhlükəsizliyinin temini, sosial-iqtisadi prob- vi informasiya vasitələri haqqında” yeni Qanunun qəbulu media təsisatının inkişafını şərtləndirən, bəhs edilən sahəyə müvafiq surətdə sahəvi və ümummilli münasibətləri tənzimləyən hüquqi bazanın zənginləşdirilməsi işinə əhəmiyyətli töhfə oldu. 2000-ci ilin mart ayında Ümummilli lider Heydər Əliyevin Sərəncamı ilə “2000-2001-ci illərdə kütłəvi informasiya vasitələrinin vi İnfomasiya Vasitələrinin İnkışafına Dövlət Dəstəyi Fonduunun (KİVDF) yaradılması, jurnalistlərə fəxri adların verilməsi, onların orden və medallarla təltif olunması, qəzet redaksiyalara, informasiya agentliklərinə birdəfəlik maliyyə yardımlarının edilməsi və s. kimi tədbirlər media sektorunun inkişafını sürətləndirən fundamental mexanizm qismində çıxış etdi.

İemlərin həlli söz, fikir azadlığının qorunması sahəsində əsaslı irəliləyişlərə şərait yaratdı.

- Belə demək mümkündürse, mətbuatın inkişafı üçün hüquqi baza yaradıldı və islahatla- ra başlanıldı...

- Tamamilə doğrudur. Belə ki, Azərbaycan xalqının Ümummilli İlder Heydər Əliyevin ikinci dəfə hakimiyyətə gəlməsindən sonra həyata keçirilən demokratik transformasiya və milli inkişaf strategiyasının fonunda media təsisatının təşəkkülü və inkişafına xüsusi diqqət göstərildi və bu sahədə strateji səciyyəli fundamental işlər görüldü. İlk növbədə, kütłəvi informasiya vasitələrinin səmərəli fəaliyyəti üçün qanunvericilik bazası formalaşdırıldı və müvafiq hüquqi substratlar təsbit edildi. Mətbuat orqanlarının azad fəaliyyətinə yaradılan maddi-texniki şəraitinin yaxşılaşdırılması üzre tədbirler Proqramı" təsdiq olundu. İdarəcilik sisteminin islahati çərçivəsində Mətbuat və İnformasiya Nazirliyi ləğv edildi, kütłəvi informasiya vasitələrinin yaradılması və fəaliyyətinin hüquqi əsaslarının möhkəmləndirilməsi məqsədi lə Milli Mətbuat, Teleradio və İnternet Şurası yaradıldı. Bir sıra qəzetlərin "Azərbaycan" nəşriyyatına olan borcları donduruldu, sonradan isə ləğv edildi. 2003-cü ilin mart ayında Azərbaycan jurnalistlərinin qurultayında media-ictimaiyyət, media-hakimiyyət münasibətlərini tənzimləyən qurum - Azərbaycan Mətbuat Şurası yaradıldı. Bütün bunlar öz növbəsində Azərbaycanda söz, fikir və mətbuat azadlığının bərqərar olunması üçün əlamətdar tarixi hadisələr kimi qiymətləndirilməlidir.

Təhlükli bu cür islahatların həy-

Bütövlükdə, KİV-in fəaliyyətini stimullaşdırmaq məqsədilə, həmçinin jurnalist eməyinə verilən yüksək qiymətin göstəricisi olaraq Prezident İlham Əliyev 2005-ci il iyul ayının 21-də "Azərbaycan mətbuat işçilərinin təltif edilməsi haqqında", "Azərbaycan mətbuat işçilərinə fəxri adların verilməsi haqqında", habelə "Kütłəvi informasiya vasitələrinə maliyyə yardımı göstərilməsi haqqında" sərəncamlar imzalayıb. Dövlət başçısının Azərbaycan mətbuatının 130 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında 2005-ci ildə imzaladığı Sərəncamda müstəqil milli mətbuatımızın üzərinə düşən məsuliyyət ifade olunur. Prezident İlham Əliyevin 2006-ci il 8 fevral tarixli "Qəzetlərin "Azərbaycan" nəşriyyatına olan borclarının ödənilməsi barədə" Sərəncamını isə Ulu öndərin mətbuatın maddi-texniki im-

şerait, qanunvercilik bazasının təkmilləşdirilməsi istiqamətində görülen tədbirlər ölkədə fikir plüralizminin genişləndirilməsinə yol açdı. Müstəqil kütłəvi informasiya vasitələrinin təsis edilməsi milli mətbuat ənənəsinin davam etdirilməsinə yol açdı. Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə hazırlanan müstəqil Azərbaycanın Konstitusiyasında da mətbuata verilən qiymət öz əksini tapdı: “**Demokratianın, siyasi plüralizmin və vətəndaş cəmiyyətinin əsas atributlarından hesab olunan söz və məlumat azadlığının başlıca daşıyıcıları kütłəvi informasiya vasitələridir**”.

Təbii ki, bu cür islahatların həyata keçirilməsi üçün qərarların verilməsi və reallaşdırılması liderin mənəvi baxışlarından da irəli gəlir. Yəni nə qədər lider mətbuata və onun nümayəndələrinə qarşı diqqətli olsa, diqqət və qayğı göstərsə, bir o qədər də neticələr müsbət olar. Məhz Ümummilli lider Heydər Əliyevin mətbuata xüsusi diqqət və qayğısı, mənəvi dəstəyi, həmcinin jurnalistlərlə mütəmadi olaraq ünsiyyətdə olması bu sektorun sürətlə inkişaf etməsinə, stereotiplərin sindirilmasına səbəb olub. Dəfələrlə xarici ölkələrə və ya ölkə regionlarına səfərləri zamanı jurnalistlərə siyasi-iqtisadi məssələlərlə bağlı daha kanlarının yaxşılaşdırılması yönündə həyata keçirdiyi siyasetin dəvamı kimi qiymətləndirmək olar. Sərəncama əsasən, qəzetlərin nəşriyyatı olan 450 min ABŞ dolları hecmində borcu dövlət bütçəsindən ödənildi. Xatırladaq ki, qəzetlərin borclarının dondurulması haqqında müterəqqi qərar hələ 2001-ci ildə Ulu önder Heydər Əliyev tərəfindən verilmişdi. Dövlət bütçəsinin gəlirlərinin artması və respublikamızın maliyyə imkanlarının yaxşılaşması borcların bütçə hesabına birdəfəlik ödənilməsinə şerait yaratdı. Qeyd edək ki, borcları ödənilən qəzetlər içərisində müstəqil və müxalifyönülli qəzetlər üstünlük təşkil edib. Bu isə

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının qəbul edilməsi ərəfəsində onun memarı, yaradıcısı Ulu öndər Heydər Əliyevin səyləri ilə insan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarının - sərbəst düşüncə və özünüifadə, dini etiqad və məslək azadlığının təmin olunması istiga- aydın reportajlar hazırlamaq üçün əlavə məlumatlar verərdi və əhəmiyyətli söhbətlər edərdi. Onlardan bəziləri həqiqətən insanın yaddaşında silinməz izlər qoyub... Ümumiyyətlə, jurnalistlər hər zaman Ulu öndər Heydər Əliyevdən atalıq qayğısı, doğmalıq hiss edib- bir daha təsdiq edir ki, siyasi mövqeyindən asılı olmayaraq, ölkədə bütün mətbuat orqanlarına dövlətin münasibəti, diqqət və qayğısı eynidir, onların azad fəaliyyətinə heç bir maneə yoxdur. Bundan başqa, Azərbaycan mətbuat işçilərinin manzıl-maiset sarayıının vaxsilə-

azadlığının təmin olunması istiqamətində xüsusi maddələr Ana Qanuna salındı. Ulu öndər Heydər Əliyevin ölkəyə rəhbərlik etdiyi dövrde media sektorunun inkişafına, söz, fikir və özünüifadə azadlığının təmin və müdafiə olunmasına fundamental töhfələr bəxş edən çox ciddi addımlar atıldı. 1998-ci ildə Ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən imzalanan "Azərbaycan Respublikasında söz, fikir və məlumat azadlığının təminatlıq qayğısı, doğmənlik hiss ediblər.

- Ulu öndər Heydər Əliyevin mətbuata qayğılarından bəhs edərkən, bu qayğının Prezident İlham Əliyev cənabları tərəfindən də davam etdirilməsi barədə nə deyərdiniz?

- Söz yox ki, bu gün Ulu öndər Heydər Əliyevin siyasi kursunu Onun layiqli siyasi varisi Prezident İlham Əliyev uğurla davam etdirir. Prezident İlham Əliyev də Ümum-

Kildə ortaya qoşa bilər - deyib. Prezident İlham Əliyevin ölkəyə rəhberliyi dövründə də media sek-

Hikmət Babaoğlu: Bir hərbi xuntanın yeni işgalçi diktatura ilə əvəz edilməsi demokratiya ola bilməz

Azərbaycan" qəzetinin baş redaktoru Hikmət Babaoğlu bildirib.

Deputatın sözlərinə görə, ister dini liderin, isterse də separatçı rejimin və hazırkı prezidentin tələm-tələsik Paşinyanı təbrik etmələri də bununla bağlıdır. Onlar Ermənistanda oynanılan oyunu demokratiya kimi təqdim etməkəle ümumxalq konsolidasiyasının olduğunu və ermənilərin demokratik cəmiyyət qura bildiklərini sübut etməyə çalışırlar. Görünən odur ki, bəzi beynəlxalq və insan hüquqları təşkilatları da bunu belə qələmə verməyə hazırlanırlar. Ancaq baş verən seçki saxtakarlığı o qədər böyük miqyasda və o qədər təzkibedilməz ölçüdədir ki, bunu ört-basdır etmək mümkün deyil.

Ermənistanda dekabr ayının 9-da sərgilənən kütləvi-siyasi şounu seçki

adlandırmak ağıla ve mənTİqə ziddir. Bunun birinci səbəbi onunla izah edilir ki, bu ölkədə cəmi iki milyona yaxın insan yaşadığı halda seçkini keçirən rəsmi qurum - Mərkəzi Seçki Komisiyası 2 milyon 500 minden çox seçici müəyyən edib və saxta seçici siyahısı tərtib olunub. Təkcə bu fakt işgalçi ölkədə keçirilən seçimlərin saxta olduğunu söyləməyə kifayətdir. Belə olan halda, ümumiyyətə, olmayan, yaxud sadəcə seçici siyahısında adı olan seçicinin hansısa fəallığından, yaxud qeyri-fəallığından danışmaq da ciddi olmaz. Ona görə də bu absurd tamaşa heç bir ciddi qiymətləndirmə meyarlarına uyğun gəlmir. Sadəcə, 2018-ci ilin aprel ayından bəri Ermənistanda tamaşaşa qoyulan siyasi komediyanı hər hansı şəkildə başa çatdıraraq küçə demokratiyasının liderinin hakimiyyətinə legitimlik donu getirmek lazımdır ki, bunu da etdilər. Baş tutan əslində budur. Çünkü ziddiyətli siyasi qütblerin az qala birgə la-yihəsi kimi qiymətləndirilə bilecek Paşinyan oyunu, nəhayət, fərqli siyasi maraqların müvazinətini təmin etməli, hüquqa və demokratiyaya uyğunlaşdırılmalıdır. Həqiqət isə bundan ibarətdir ki, Ermənistən sözünün yanında hüquq və demokratiya kəlmələrinin işlənməsi hüququn və demokratiyanın təhqir edilməsi deməkdir. Bir hərbi xuntanın yeni işgalçi diktatura ilə əvəz edilməsi demokratiya hadisəsi ola bilər. Ancaq ermənilər hazırda bunu etməyə çalışırlar.

Bu fikirləri AZƏRTAC-a açıqlama-sında Milli Məclisin deputatı "Yeni

Vüqar Rəhimzadə: Saxta seçki ilə hakimiyyətə gələn Paşinyan iqtidarı özü və Ermənistən üçün yaxşı hec nə vəd etmir

ğa çalışan bəzi beynəlxalq qurumlar, təşkilatlar? Nə üçün Ermənistan'da baş verən biabırçılığa reaksiya vermirlər, hesabatlar yaymırlar? Bu mənada hesab edirəm ki, dünyanın nüfuzlu beynəlxalq təşkilatları, o cümlədən ATƏT və digər qurumlar Ermənistandakı seçki saxtakarlığına lazımlı olan qiyməti vermelidirlər. Bütün dünyanın gözü qarşısında baş verən qanun pozuntuları, seçici passivliyi, şişirdilmiş rəqəmlər və müxalifətin, xalqın etirazı beynəlxalq təşkilatların hesabatlarında öz əksini tapmalıdır.”

V.Rəhimzadə əlavə edib ki, saxta seçki ilə hakimiyyətə gələn Paşinyanın iqtidarı özü və Ermənistan üçün yaxşı heç nə vəd etmir: “**Paşinyan hakimiyyətə gəldiyi ilk günlərdə xalqı yalan vədlərlə aldatmağa çalışdı**, bir müddət bunu bacardı da. Ancaq vaxt keçdikcə insanlar onun əsl simasını gördülər və 9 dekabr “**seçki oyunu**” da bunun bariz nümunəsi oldu”.

Məqalə KİVDF-nin maliyyə dəstəyi ilə "Regionların sosial-iqtisadi inkişafının təşviq edilməsi" istiqaməti üzrə həyata keçirilən layihə çərçivəsində hazırlanmışdır

Bölgələrdə 2019-cu ilin məhsulu üçün payızlıq taxıl səpini yekunlaşmaq üzrədir

Bu il əldə olunan nəticələr gələn il üçün da müsbət proqnozlar vəd edir

Ölkəmizdə erzaq təminatının daxili istehsal hesabına təmin olunması istiqamətində uğurlu tedbirler həyata keçirilir. Vurğulamaq lazımdır ki, ölkəmizdə qəbul olunan müvafiq Dövlət programları, respublikanın erzaq təhlükəsizliyinin temini ilə bağlı qəbul olunan qanunlar kənd təsərrüfatı məhsullarının ixracının artırılması, aqrar sahədə istehsalçılarının və istehlakçıların maraqlarının qorunması, erzaq bazarının səmərəli fəaliyyətinin teşkil edilməsi üçün müümənənə malikdir.

Etablı erzaq təminatına nail olunmasında isə taxılçılık strateji əhəmiyyət daşıyır. Bu gün qabaqcıl təcrübənin, intensiv metodlarda tətbiqi taxılçılıqda istehsalın genişlənməsinə müsbət təsir göstəren vacib amillərdən sayılır. Intensiv metodlardan istifadə edərək məhsuldarlığı artırmaqla, eləcə də ekin sahələrinin genişləndirilməsi ilə ölkədə taxıl istehsalı əhəmiyyətli derecəde yüksəlir. Eləcə də respublikamızın regionlarında taxılçılıq sahəsində dünya miqyasında təsdiqini tapan qabaqcıl təcrübənin tətbiqi, o cümlədən də iki fermer təsərrüfatının yaradılması uğurla həyata keçirilir. Prezident İlham Əliyevin tapşırığını uyğun olaraq Dövlət Torpaq Fonduunun hesabına yaradılan iki fermer təsərrüfatının fealiyyətə başlaması ilə ölkəmizdə, əslində, yenidən kənd təsərrüfatı sisteminin formalşdırılmışlığını təsdiq etmək məqsəddir. İki fermer təsərrüfatlarının yaradılması respublikamızda kənd təsərrüfatı məhsullarının - enəsi isə, taxılçılığın istehsalının artırılmasını stimullaşdırır.

Yeri gelmişken, bölgələrimizdə payız səpini davam etməkdədir. Zaqatala rayonunun təsərrüfatlarında 2019-cu ilin məhsulu üçün payızlıq taxıl səpini yekunlaşmaq üzərdir. Fermerlər indiyək 7 min 553 hektarı buğda, 3 min 341 hektarı arpa olmaqla, 10 min 894 hektar sahaya toxum səpiblər. Rayonda gələn ilin məhsulu üçün 11 min hektara yaxın sahəde payızlıq denilərinin səpini nəzərdə tutulur. Zaqatalalı fermerlər bu il mövsümündə 10 min 933 hektar taxıl sahəsindən 35 min 610 ton məhsul əldə ediblər.

Ucar rayonunda isə 15 min 146 hektarda payızlıq taxıl ekilib və əksər ərazi icra nümayandəliklərindən bu mühüm kampaniya başa çatıb. Əkilen 7756 hektar arpa və 7390 hektar buğda sahələrinin 80-90 faizi normal çıxış alıb.

Payızlıq taxıl səpini kampaniyasını davam etdirən Ağdaş taxılçıları isə indiyək 11380 hektarda ekin aparırlar. Əkin aparılan sahələrin 3150 hektarı buğda, 8230 hektar isə arpadır. Rayonun ekinci əraziyərində, xüsusilə də çox taxıl ekilen Gürcüva, Yuxarı Nəmətabad, Cardam, Mürsəl, Ərəbəcəgi, Qolqəti yaşayış məntəqələrinin ərazilərində bu mühüm kampaniya dəha müəssəkliyənən əkinlərin 80-90 faizində normal çıxış alıb.

Qeyd edək ki, cari payızda rayon üzrə 15 min hektardan taxıl ekiləcəyi gözlənilir. Atiq 14100 hektardakı şum çıxarılb. Son günlər yağışlı hava şəraitində taxıl səpini çətinliklə yarataş da, fermerlər və fiziki şəxslər bütün qüvvələri sefərber edərək kampaniyani uğurla başa vurmaq əzmindədirler.

Ağdam rayonunun təsərrüfatlarında isə payız-tarla işləri davam etdirilir. Rayonun taxılçıları gələn ilin məhsulunun əsasını qoyurlar. Hələlik rayon üzrə 17 min 426 hektar payızlıq şum qaldırılır. 12 min 524 hektarda payızlıq denilər, o cümlədən 10 min 772 hektarda buğda, 1752 hektarda dən əkin arpa, həmçinin 1610 hektarda yaşıl yem üçün xəsil ekilir.

Kend əməkçiləri payız səpini vaxtında başa çatdırmaq üçün seyloşçular. Sepin işlərinin aparılması üçün rayonda lazımi qədər kənd təsərrüfatı texnikası və toxum ehfiyatı mövcuddur. Qeyd edək ki, 2018-ci ilin öten dövründə Ağdam rayonunda 52 min 160 ton taxıl, 275 ton dən əkin arpa, 6,8 ton günəbaxan arpa, 98 min 469 ton tərəvəz, 2 min 570 ton bostan məhsulları, 5 min 923 ton kartof, 20 min 204,5 ton şəker çuqundur, 4 min 65 ton maye, 397 ton üzüm istehsal olunub.

Saatlıda taxıl ekini yekunlaşmaq üzərdir. Sepin kampaniyasına mütəşəkkil başlayan rayon taxılçıları indiyək 20 min 13 hektar sahaya toxum səpiblər ki, bu da öten ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 1057 hektar çoxdur.

Səpinqədən sonra əkinlərin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Gün ərzində 200-250 hektar sahaya toxum səpən ekinlərinin toxum sortlarına üstünlük veriblər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun təsərrüfatlarında 2019-cu ilin məhsulu üçün payızlıq taxıl səpini yekunlaşmaq üzərdir. Fermerlər bu ilin əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Gün ərzində 200-250 hektar sahaya toxum səpən ekinlərinin toxum sortlarına üstünlük veriblər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı taxılçılar öten il 20 min 438 hektar sahəde payızlıq taxıl ekiblər.

Şamaxı rayonunun əkinlərinin toxum sortlarına üstünlük verirlər. Qeyd edək ki, saatlı